

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Професійна підготовка вчителя англійської мови і літератури вимагає докорінного покращення роботи з підготовки спеціалістів. Даний посібник призначений для студентів-заочників та екстернів факультету іноземної філології.

Мета цього посібника – підвищення якості практичної підготовки вчителя іноземної мови і закладення підґрунтя для подальшого самовдосконалення у галузі англійської мови. Це загальне завдання навчального курсу з англійської мови конкретизується у мовленнєвих уміннях (говоріння, аудіювання, читання, письмо), формування яких передбачено наприкінці навчання, а також у теоретичних курсах мови, що вивчається.

Для успішної реалізації поставлених завдань необхідні:

- чіткий, раціональний і диференційний за видами мовленнєвої діяльності відбір мовного матеріалу;
- урахування знань і навичок студентів як у рідній, так і в англійській мові з метою забезпечення позитивного переносу і подолання інтерференції;
- високий ступінь самостійності і творчості студентів;
- інтенсифікація навчального процесу на основі активізації мовленнєвої діяльності студентів;
- впровадження елементів самоконтролю до самостійної роботи;
- індивідуалізація навчання.

У ході навчання англійській мові практичні цілі узгоджуються з виховними і загальноосвітніми, із завданнями формування особистості. Навчальні матеріали, трактування їхнього змісту, а також тематика сприяють ідейному, моральному і естетичному вихованню студентів, розширенню їх світогляду. Методи і прийоми навчання сприяють розвитку мислення, волі, уваги, пам'яті.

Важливого значення для досягнення завдань курсу англійської мови набуває регулярний і адекватний контроль знань, навичок і мовленнєвих умінь студентів. У посібнику надано рекомендовані прийоми перевірки рівня підготовки студентів

наприкінці кожного року навчання. Орієнтуючись на ці рекомендації, кафедра конкретизує зміст екзаменів у VI, VIII, і X семестрах, щомісячних обов'язкових контрольних робіт, а також поточного усного контролю.

Курс навчання англійській мові має на меті не тільки забезпечити оволодіння даною мовою, а й сприяти набуттю студентами таких професійних умінь та навичок:

- помічати помилки у чужому усному і писемному мовленні та виправляти їх;
- керувати аудиторією під час використання іноземної мови як засобу спілкування;
- адаптувати свою мову відповідно до умов спілкування;
- складати лексичні, граматичні, фонетичні та орфографічні вправи з урахуванням труднощів мовного матеріалу для конкретного контингенту учнів;
- володіти навичками каліграфічно правильного письма на дошці;
- уміти добирати цінний з пізнавальної і виховної точки зору матеріал для бесід, конкурсів і т.п.

Професійно-педагогічній спрямованості курсу англійської мови сприяють свідомість навчання, поєднання роботи з розвитку видів мовленнєвої діяльності з оволодінням теоретичними знаннями про мову, яка вивчається, висока вимогливість викладачів до мови студентів, їх умінь і навичок для забезпечення зверненості висловлювань, контакту з аудиторією, розподілу уваги і т.п.

Доцільно використовувати тексти підручників для навчання техніці читання і зверненому читанню вголос, а також матеріали для навчання аудіюванню і синтетичним умінням читання.

Запропонований у посібнику розподіл мовних тем (які є орієнтирами для відбору мовленнєвого матеріалу, наприклад, лексичного) і конкретних мовних явищ за роками навчання не виключає роботи над відповідним матеріалом на подальших курсах.

Кафедра, яка керує роботою з екстернами і студентами-заочниками, має можливість на свій розсуд змінити розподіл мовленнєвого матеріалу за курсами, але без скорочення повного обсягу навчального матеріалу, який передбачено Програмою педагогічних інститутів для спеціальності “Іноземні мови”.

Даний посібник розроблено у зв'язку з відсутністю програм для заочного та екстернатного відділень з метою надання допомоги студентам-заочникам та екстернам.

ЗМІСТ РОБОТИ ВІДПОВІДНО ДО КУРСІВ

ПЕРШИЙ КУРС

До навчального матеріалу першого курсу залучено тексти монологічного та діалогічного характеру, які базуються на підбраному лексично-граматичному мінімумі, а також уривки із художньої літератури. Бажано, щоб книги для індивідуального читання у достатній мірі відповідали колу тієї тематики, яка вивчається на I курсі.

Говоріння. Студенти повинні розвивати вміння як діалогічного, так і монологічного мовлення. При цьому *підготовлені* висловлювання необхідно поєднувати з *умовно-непідготовленими*: при заданому змісті студент самостійно обирає засоби мовленнєвого висловлювання. На першому році навчання студенти поступово переходять до *непідготовлених* висловлювань, а саме:

- а) при завершенні роботи над темою;
- б) при обговоренні прочитаних текстів із підручника;
- в) при поясненні свого особистого ставлення до сюжету книги для індивідуального читання.

Під час навчання діалогічній мові необхідно розрізнити функціональні різновиди діалогу:

- 1) діалог запиту інформації – повідомлення інформації;
- 2) діалог пропозиція – прийняття/неприйняття запропонованого;
- 3) обмін судженнями (думками, враженнями);
- 4) взаємопереконання/обґрунтування своєї точки зору.

При складанні діалогів необхідно враховувати ту мовленнєву ситуацію, у якій здійснюється розмова.

Навчання монологічній мові базується на монологі-описі, монологі-розповіді та монологі-повідомленні. Студент-першокурсник має розвивати вміння виражати своє особисте ставлення до фактів або подій; формулювати критичну оцінку і доводити правильність будь-якого факту; включати до свого мовлення елементи розмірковування, аргументації. Для цього пропонується низка словосполучень і штампів, характерних для монологічного мовлення.

Аудіювання. На першому курсі навчання аудіюванню здійснюється на базі записаних на касети навчальних аудіотекстів у зразковому дикторському виконанні. Тексти мають як діалогічний, так і монологічний характер. Вони обов'язково повинні бути пов'язані з тематикою курсу. Як додатковий засіб для розвитку навичок аудіювання пропонуються навчальні відео курси із супроводжувальними дикторськими текстами.

Наприкінці першого року навчання студенти мають розуміти аудіотекст, який записано зі швидкістю 220 складів (140-150 слів) за хвилину і який містить 2% незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися із контексту. Текст обов'язково повинен бути представлений у літературно-розмовному стилі мовлення, а його лексика – відповідати програмній тематиці першого курсу навчання. Слухання тексту здійснюється один раз. Тексти для аудіювання мають бути автентичними, доступними за змістом та мовним складом, короткими за тривалістю звучання, в основному - монотематичними. Відбираються такі типи текстів:

- 1) мовлення у стандартних ситуаціях спілкування;
- 2) короткі радіо- та телепрограми (прогноз погоди, новини тощо);
- 3) фабульні тексти, описи, розповіді.

Читання. На першому курсі здійснюється навчання двом видам читання: а) **вивчаюче читання**, яке вимагає **повного** розуміння інформації тексту і критичного осмислення цієї інформації, і б) **ознайомлювальне читання**, при

якому студенти повинні розуміти *основний зміст* та найбільш суттєві деталі тексту.

Вивчаюче читання розподіляється на: а) аудиторне та б) домашнє. Темп цього виду читання повільний – 50-60 слів/300 друкованих знаків за хвилину. У процесі роботи з текстом у режимі вивчаючого читання досягаються такі цілі:

- зрозуміти зміст прочитаного тексту з достатньою повнотою і глибиною;
- оцінити інформацію та висловити свою думку про неї;
- передати почерпнуті з тексту відомості іншим;
- прокоментувати окремі факти.

Тексти для формування вміння вивчаючого читання можуть бути автентичними або певною мірою адаптованими для студентів першого курсу. Вважається доцільним залучати зразки різних жанрів: науково-популярного, публіцистичного, художнього.

Ознайомлювальне читання є найбільш розповсюдженим видом і здійснюється на матеріалі автентичних текстів, які несуть інформацію про побут, традиції та історію країни, мова якої вивчається. Розуміння змісту прочитаного складає 75% основної інформації за умови, якщо решта 25% не містить ключових положень, суттєвих для розуміння змісту всього тексту. Темп ознайомлювального читання високий: 180 слів/500 друкованих знаків за хвилину.

У процесі цього виду читання переслідуються такі комунікативні цілі:

- визначити тему та проблеми, які розглядаються у тексті;
- виділити основну думку;
- вибрати головні факти, випускаючи другорядні;
- виразити своє ставлення до прочитаного.

За видами жанрів тексти можуть бути художніми, науково-популярними (статті газет, журналів), прагматичними (оголошення, афіші, меню, розклади руху транспорту та інші).

Наприкінці I курсу студент має вільно і правильно щодо звукового та інтонаційного оформлення читати вголос підготовлений текст, а також новий текст, який складено на знайомому мовному матеріалі. Словник для читання має

налічувати 350-400 слів у їх основних, непериферійних значеннях, а також найбільш вживані фразеологізми та значення лексем словника для говоріння (і письма), які не входять у цей мінімум.

Письмо. Під час навчання на I курсі у студентів формуються вміння та навички грамотного письма, включаючи такі його аспекти, як графіка, пунктуація та орфографія. Водночас набуваються навички писемного мовлення. Працюючи над писемним мовленням, студенти повинні оволодіти такими мовленнєвими формами, як опис, розповідь, а також варіантами їх сполучень та елементами роздуму на основі різних вправ. Володіння письмом передбачає досягнення комунікативної компетенції, яка забезпечує вміння спілкування за допомогою письма у найбільш типових ситуаціях повсякденного життя, зокрема:

- написати листа;
- заповнити анкету;
- написати коротке повідомлення;
- оформити пункти плану до прочитаного;
- повідомити фактичну інформацію, висловлюючи при цьому свою думку;
- описати дії, що відбулися, охарактеризувати їх, сформулювати своє ставлення;
- скласти анотацію до статті;
- описати картину (малюнок) тощо.

Наприкінці першого року навчання в університеті студенти повинні вміти правильно писати у межах лексичного мінімуму. Ця робота охоплює написання різних видів диктантів – орфографічних, творчих, вільних. Орфографічний диктант складається із 150 повнозначних слів. Допустима кількість помилок – не більше 5-ти.

Студенти мають вміти виражати свої думки письмово у формі опису або розповіді з елементами роздуму під час виконання таких видів письмових робіт, як особистий лист, переказ прочитаного або прослуханого тексту із застосуванням лексичного та граматичного матеріалу I курсу.

МОВЛЕННЄВА ТЕМАТИКА ПЕРШОГО КУРСУ

1. Родина. Члени родини. Біографія. Виховання дітей у родині.
2. Вибір професії. Професія вчителя. На уроці англійської мови.
3. Сучасна квартира. У студентському гуртожитку.
4. Біля карти світу. Мови, країни та народи світу. Моя країна – Україна.
5. Їжа. Приготування їжі. У студентській їдальні. Англійська кухня.
6. Життя студентів в Україні та у країнах, мову яких вивчаємо. Робочий день студента. Навчання та іспити. У бібліотеці. Дозвілля студентів. Молодіжні студентські організації в Україні та у країнах, мову яких вивчаємо.
7. Телефон. Розмова по телефону. Сучасні засоби зв'язку.
8. Природа у житті людини. Пори року. Погода. Клімат України та країн, мову яких вивчаємо. Моя улюблена пора року.
9. Відпочинок. Літні канікули. Мій вихідний день. Хобі.
10. Київ – столиця України. Моє рідне місто. Прогулянка по місту.
11. Одяг сучасної людини. Покупки в універмазі. Сучасна мода. Види магазинів.
12. Театр. Відвідування театру. Обговорення вистави. Мій улюблений актор/актриса.
13. Зовнішність людини. Внутрішній світ людини.

ФОНЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ ЗАСВОЄННЯ НА ПЕРШОМУ КУРСІ

I. Матеріал для продукування та рецепції мовлення.

Англійські голосні фонemi та їх транскрипційне відображення. Артикуляція англійських голосних. Плоске округлення лабіалізованих голосних, довгота, краткість. Напруженість довгих голосних. Дифтонги. Співвідношення між ядром та слайдом дифтонга. Звукосполучення [ai], [au].

Англійські приголосні фонemi та їх транскрипційне відображення. Альвеолярно-апикальний уклад. Неприпустимість палаталізації англійських приголосних. Глухі та дзвінкі приголосні. Дзвінкі кінцеві приголосні. Аспірація. Сполучення зімкнено-проривних приголосних. Англійські сонанти.

Асиміляція альвеолярних приголосних перед міжзубними. Сполучення дзвінкого приголосного і глухого. Сполучення глухого приголосного і дзвінкого. Сполучення міжзубних із [s], [z]. Сполучення [r] з попередніми приголосними. Сполучний [r]. Позиційні зміни у довготі англійських кінцевих сонантів.

Складоподіл і складоутворення. Відкритий та закритий склади. Складоутворюючі сонанти.

Словесний наголос. Місце наголосу в двоскладових і багатоскладових англійських словах. Головний та другорядний наголос.

Інтонація. Компоненти інтонації. Мелодика і фразовий наголос як основні компоненти інтонації. Мелодика англійської фрази. Рух голосового тону всередині інтонаційної групи: початкові ненаголошені склади, перший наголошений склад, поступово низхідна шкала, завершальний тон, кінцеві ненаголошені склади. Графічне зображення інтонації на шкалі та за допомогою прямих і наклонних знаків наголосу у тексті. Високий низхідний тон, низький низхідний тон; високий висхідний тон, низький висхідний тон. Змістова характеристика низхідних та висхідних тонів. Мелодика некінцевих синтагм. Інтонація звертання і слів автора при прямій мові. Інтонація вставних слів.

Особливості фразового наголосу в англійській мові. Наголошені і ненаголошені елементи англійської фрази. Логічний наголос.

Мелодика та особливості фразового наголосу в основних синтаксичних і комунікативних типах речень: а) у розповідних реченнях; б) у спонукальних реченнях, які виражають наказ і прохання; в) у питальних реченнях, які виражають загальні, спеціальні, альтернативні і розділові питання; г) в окличних реченнях.

Ритм англійської фрази і його вплив на фразовий наголос.

II. Матеріал для опрацювання тільки з метою рецепції.

Змісторозрізнавальні функції інтонації (і фразового компоненту), які не передбачено матеріалом пункту I.

III. Матеріал для читання.

Найменування букв англійського алфавіту.

Правила читання наголошених голосних у різних позиціях: відкритій, закритій, відкритій перед буквою r, закритій перед буквою r, закритій перед rr. Правила читання голосних у ненаголошеній позиції. Правила читання u після l, r, j. Правила читання наголошених сполучень голосних ai, au, ea як [i:]; ee, oi, ou, oa, oo + k, oo, ow як [au]; ai + r, ee + r, ou + r як [aiə]; ea + r наприкінці слова.

Правила читання приголосних, які мають одне звукове значення. Правила читання приголосних c, g, s, x. Правила читання подвоєних приголосних. Правила читання сполучень приголосних kn, sh, ch, tch, ck, wr, th, wh, qu, ng, nk. Складоутворюючі l і r. Правила читання сполучень голосних із приголосними: o + ld, al + k, a + ll, wor, wa + r, igh. Читання голосної у третьому від кінця наголошеному складі.

Правила читання голосних у чотирьох типах складів

a	o	u	e	i/y
[ei] name	[ou] note	[ju:] tune	[i:] me	[ai] time, type
[æ] map	[ɔ] not	[ʌ] but	[e] pen	[i] sit, myth
a + r [a:] park	o + r [ɔ:] fork	u + r [ə:] fur	e + r [ə:] her	i/y + r [ə:] girl, myrtle
a + re [eə] parents	o + re [ɔ:] more	u + re [juə] pure	e + re [iə] here	i/y + re [aiə] fire, tyre

ГРАМАТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ ЗАСВОЄННЯ НА ПЕРШОМУ КУРСІ

1. Спонукальні та безособові речення.
2. Речення із there.
3. Присвійний відмінок іменників.
4. Ступені порівняння прикметників.
5. Ступені порівняння прислівників.
6. Особові і присвійні займенники.
7. Неозначені займенники some, any, no.
8. Числівники від 1 до 100. Числівники більше 100.
9. Вживання означеного та неозначеного артикля.
10. Прийменники часу.
11. Розповідне речення у непрямій мові з дієсловом to say.
12. Загальне питання у непрямій мові.
13. Спеціальні питання та спонукальні речення у непрямій мові.
14. The Present Indefinite Tense.
15. Дієслово to be у Present Indefinite Tense.
16. Дієслово to have у Present Indefinite Tense.
17. The Past Indefinite Tense.
18. The Present Continuous Tense.
19. The Past Continuous Tense.
20. The Present Perfect Tense.
21. The Present Perfect Continuous Tense.
22. The Past Perfect Tense.
23. The Future Indefinite, the Future Continuous Tenses.
24. The Future in the Past.
25. Підрядні речення часу та умови.
26. Узгодження часів.
27. Пасивний стан.
28. Складний додаток.

ВИМОГИ ДО ВОЛОДІННЯ ЛЕКСИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ НА ПЕРШОМУ РОЦІ НАВЧАННЯ:

А. Говоріння

1. Постановка всіх видів питань за опрацьованим матеріалом.
2. Відповіді на питання за опрацьованим матеріалом.
3. Детальний переказ змісту прочитаного тексту.
4. Переказ змісту тексту від особи одного із персонажів.
5. Повідомлення за темами, які було опрацьовано протягом навчального року.
6. Опис ситуацій на основі вивченої лексики та засвоєного граматичного матеріалу.
7. Опис малюнку, що відповідає за змістом тематиці першого курсу.

Б. Письмо

1. Складання речень за заданими лексико-граматичними моделями. Переклад тексту з рідної мови на англійську.
2. Написання диктантів, що базуються на вивченій лексиці та засвоєних правилах орфографії – 150 слів.
3. Письмовий переказ тексту.
4. Складання плану до тексту.

Обсяг словника для говоріння і письма складається приблизно із 1000-1100 загальнолітературних одиниць (750-800 слів). Лексична одиниця – це однозначне слово, однозначне фразеологічне сполучення, готова фраза, окреме значення багатозначного слова або багатозначного фразеологізму.

В. Словотворення

1. Суфіксація
 - а) суфікси іменників: -er, -or, -ion, -ation, -ssion, -ing, -hood, -ship, -ment, -ness, -ture, -ics, -y, -ity, -ance, -ence, -age;
 - б) суфікси прикметників: -y, -ful, -less, -ic, -al, -ant, -ent, -ive, -able, -ible, -ish, -ous;
 - в) суфікс прислівників: -ly.

2. Префіксація

а) префікси із негативним значенням: un-, dis-, in-, im-, il-;

б) префікси із різним значенням: re- “знову”, mis- “невірно”, pre- “раніше”, “перед”, post- “після”, anti- “анти”, “проти”, inter- “між”, “взаємно”.

3. Словотворення за допомогою зміни місця наголосу.

4. Моделі словоскладення: а) іменників (N + N) e.g. raincoat; б) прикметників (A + N + ed) e.g. dark-haired.

5. Конверсія:

а) дієслово – іменник. Основні типи семантичних відносин - 1) дія – її результат (to show – a show); 2) дія – окреме її виявлення (to swim – to have a swim);

б) іменник – дієслово. Основні типи семантичних відносин – 1) частина тіла – виконувана дія (a hand – to hand); 2) інструмент – виконувана за його допомогою дія (a skate – to skate); 3) агент дії – дія (a cook – to cook); 4) місце – дія розміщення (a bottle – to bottle).

РЕКОМЕНДОВАНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ЕКСТЕРНІВ І СТУДЕНТІВ-ЗАОЧНИКІВ НАПРИКІНЦІ ПЕРШОГО РОКУ НАВЧАННЯ

I семестр

Письмові роботи

1. Орфографічний диктант. Обсяг: 150 повнозначних слів (800-900 знаків).
2. Переклад зв'язного тексту з рідної мови на англійську та з англійської мови на рідну на основі вивченого лексико-граматичного матеріалу. Письмові відповіді на питання.
3. Аудіювання тексту (час звучання 2-3 хвилини) із подальшим письмовим викладенням його основного змісту та власної оцінки фактичного матеріалу. Час для написання – 45 хвилин.

Усний іспит

1. Ознайомлююче читання адаптованого художнього тексту із подальшим переказом його змісту та власною оцінкою прочитаного. Обсяг тексту: 2500-3000 др. зн.
2. Діалог-обмін інформацією за заданою комунікативною ситуацією на одну із вивчених тем (без підготовки).

II семестр

Письмові роботи

1. Вільний диктант (прослуховування певних частин і вільний переказ кожної із них). Обсяг: 150-180 повнозначних слів. (У ході цієї роботи одночасно перевіряється вміння аудіювання.)
2. Переклад зв'язного тексту з рідної мови на англійську на основі вивченого лексико-граматичного матеріалу.

Усний іспит

1. Ознайомлююче читання адаптованого художнього тексту із подальшим переказом його змісту та власною оцінкою прочитаного. Обсяг тексту: 2500-3000 др. зн.
2. Діалог-обмін думками за ситуативним малюнком на одну із вивчених тем (без підготовки).

ЗРАЗКИ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ВОЛОДІННЯ РІЗНИМИ ВИДАМИ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПЕРШОМУ КУРСІ

Орфографічний диктант

In autumn

Autumn begins in September and lasts till December, which is the first winter month. The weather in autumn is not always the same. As a rule the first part of it is so warm and sunny that people call it the Indian Summer.

But this year the weather in September was different. The sky was usually covered with heavy clouds and it very often rained. I can recall only a few really pleasant days.

One of such good days was Sunday. I called on my friends in the morning and we started to the forest, which is situated not far from our town. None of us wanted to stay at home on this wonderful day.

The forest is famous for its mushrooms, but that Sunday so many people had come there before us that we could not find a single mushroom. We only gathered some berries and picked several autumn flowers on the meadow.

When we returned home it was already growing dark. Though we felt tired we had all enjoyed our excellent walk. I went to bed at once, as on Monday I had to get up early and hurry to my work.

We were very disappointed that next Sunday was quite a different day, cold and foggy. It was impossible to go anywhere so we all spent this day indoors.

Аудіювання

Honest Abe

(After J. Doty and J. Ross)

In the early 1800s a woman came into a store in Salem, Illinois. The town had three stores, a post-office, a mill and fifteen houses. The general store sold everything – groceries, hardware, clothes and medicine. The woman first was alone in the store. Then she saw a young man. He was lying on a counter and was reading a book on law. There were some bolts of cloth on the counter. “How much is this cloth?” asked the woman loudly.

The young man jumped off the counter and shut his book. He was six feet tall and had black hair.

“I was studying and did not hear you,” he said. “May I help you?”

“Can you tell me the price of this cloth?” asked the woman.

“That cloth is fifteen cents a yard, ma’am,” he replied. “These bolts over here are twenty cents, and those over there are twenty-five cents. They are thirty-six inches wide.”

“That’s too much,” she said. “My boys need some overalls. Have you any in size seven and size nine?”

“We have no size seven,” replied the young man. “We have none that small. But this pair here is size nine.”

“Thank you, I will take it,” she said. “And do you have any peppermint sticks for my children?”

“Yes, I have some for a penny a piece,” he said. “How many do you want, please?”

“I want six,” she said, “and a pound pf tea, and ten cents’ worth of salt.”

The young man was large and awkward. He was nervous and his hand shook when he measured salt and tea.

“Don’t give me so much salt,” she said. “I don’t need that much.”

The young man looked more embarrassed, and he took some salt out of the package.

That evening the woman told her husband about the strange young man who lay on the counter and read books. Just then they heard a knock at their door. The young man stood there. He held out six cents in his hand.

“This is yours, ma’am,” he said.

The woman was surprised. She did not think the money was hers.

“Yes,” said the young man. “When I sold you your salt, I charged you too much for it. Here it is.”

“If it is mine, thank you,” said the woman. “But what did you walk six miles for on such a stormy night?”

“I wanted to correct my mistake before I went to bed,” he said.

The name of the young man was Abraham Lincoln. He became president of the United States. His friends called him Honest Abe.

Контрольна робота з практики усного та писемного мовлення (УПМ)

I variant

I. Translate into English using the Essential vocabulary:

1. - Після уроків підіть у деканат: декан хоче поговорити з вами.

- Чудово.
2. Якщо це не застуда, то, напевно, це – грип.
 3. - Твій неслухняний котик дуже славний.
- Та що ти кажеш!
 - Мені дуже подобаються тварини.
- Мені дуже прикро, але я проти шуму.
 4. Мій товариш – колишній випускник коледжу.
 5. Він молодший за мою дочку на три роки. Йому стільки ж років, скільки й моїй племінниці.
 6. Моя п'ятирічна донька – єдина дитина у сім'ї.
 7. Здайте ваші зошити, а я роздам вам щоденники.
 8. Немає потреби повторювати ці речення. Включіть магнітофон, перекрутіть плівку назад і прослухайте запис іще один раз.
 9. Я не можу жити без сучасних зручностей – електрики, газу, водопроводу, мусоропроводу, холодильника та телевізора.
 10. Поки що я нічого не можу зробити.
 11. – Чи ви можете сказати, коли прибуває цей потяг?
- Я не впевнений, я маю з'ясувати.
 12. Дозвольте познайомити вас із моєю мамою.
 13. Мій однокласник вільно володіє хінді, датською та фінською мовами.
 14. Пропоную замовити відбивну котлету та рис.
 15. Ця яечня з горошком дуже смачна. Її досить легко приготувати.
 16. Вам обов'язково сподобається прасувати білизну під музику.
 17. Застели постіль і закінчуй шити своє нове плаття. Поспішай! Ти обов'язково запізнишся!
 18. Поклади трубку: хтось підслуховує нашу розмову.
 19. Я з нетерпінням чекаю вступних іспитів. Я – ас у математиці і обов'язково здам цей предмет на “відмінно”.
 20. – Неможливо не співати цю гарну мелодію.
- Нічого. Тут не обов'язково дотримуватися тиші.

II. Rewrite the sentences in reported speech:

1. "What have we got to eat, Mum?" asked Robert.
2. "It's coming on to pour," said Nora.
3. "Do you really think so?" she said excitedly.
4. "Did you meet him?" she inquired at once.
5. "Will you wait for me?" she called from upstairs.
6. "It hasn't rained since Sunday," she said.
7. "Don't be too quick about spreading that table-cloth, Nora. I felt a spot of rain," said Harry, looking up at the sky.
8. "Oh, Robert, you can't believe how much I've enjoyed that wonderful play!" exclaimed Jean as they were leaving the theatre.

III. Explain how your working day differs from your day off.

2 variant

I. Translate into English using the Essential vocabulary:

1. Я радію з того, що, можливо, моя подруга Джейн усе ще пам'ятає мене. Востаннє ми бачилися, коли були підлітками. А тепер нам трішечки за 20 років.
2. Я поясню тобі вимову цих звуків якось іншим разом.
3. Старі жінки не завжди веселі. Їм подобається, коли діти добре виховані.
4. Будь-що знайди та принеси трохи крейди.
5. – Хіба це не тітонька Поллі?!
 - Так, ви не помиляєтесь.
 - Кажуть, ви науковий працівник?
 - Правильно. Я – фізик і працюю у галузі атомної фізики.
6. Кажіть, будь ласка, голосніше. Не так швидко. Як пишеться це слово по буквах?
7. Зробіть ваше домашнє завдання усно, а не письмово.
8. Ви можете почистити цей килим пилососом. Це досить легко.

9. У нашій квартирі зручна комора. І гараж за домом не менш сучасний і зручний.
10. Чи я маю щось підписувати саме зараз?
11. Він погано розмовляє італійською, але розуміє майже все.
12. Серед туристів було багато японців, які добре розмовляли голландською.
13. Мені до смаку вегетаріанська їжа.
14. Я віддаю перевагу огіркам, тушкованим у сметані з горіховим соусом, тушованій баранині з салатом із огірків та томатів.
15. Розбийте два яйця, розмішайте їх у чашці, додайте солі та дві-три столові ложки молока. Вилийте цю суміш на розігріту сковороду, накрийте кришкою і смажте 5 хвилин.
16. Я маю зробити чай та спекти яблучний пиріг. Пригощайся чаєм із вишневим джемом. Іще чашечку? Іще джему?
17. - Ти вже зробила манікюр?
- Так, але я ще не зробила зачіску.
- Дозволь мені подивитися на тебе!
18. Поки що від тебе одна шкода. Час тобі навчитися робити гроші. Ти вже повнолітній.
19. Само собою, оволодіти іноземною мовою дуже важко.
20. Я вирішила поставити тобі добру оцінку з біології. Ти дуже наполегливо працюєш і позбавився багатьох помилок.

II. Rewrite the sentences in reported speech:

1. "It's much fresher here than in London," said Mrs. Hilton.
2. "Well, I'm glad he came back," said Mrs. Meadows with a faint smile.
3. "Did you hear?" he repeated with an angry frown.
4. "You've dropped it on the floor," he complained to her.
5. "Be back in half an hour," she reminded him sternly.
6. "I must put some coal on the fire," she remarked getting up from her chair.
7. "You've made the same mistake again," the teacher complained with a frown.

8. “Is there a bus from here to Trafalgar Square?” asked the man, standing on the platform.

III. Describe your favourite season.

Контрольна робота з граматики

I variant

I. Open the brackets:

1. I (arrive) in England in the middle of July. I (be told) that England (be) shrouded in fog all year round, so I (be) quite surprised to find that it was merely raining. I (ask) another passenger, an Englishman, about the fog and he (say) that there (not be) any since the previous February. If I (want) fog, he said, I (come) at quite the wrong time.
2. When the old lady (return) to her flat she (see) at once that burglars (break) in during her absence. They probably only just (leave) because a cigarette was still burning on the table.
3. Come back in an hour. I (do) my packing by then and we'll be able to have a talk.
4. Peter: Hello, Paul! I (not know) you (be) here.
Paul: Oh, I (be) here nearly two months. I (arrive) on the 6th of January.
Peter: When we last (meet) you (say) that nothing would induce you to come to England. What (make) you change your mind?
Paul: I (find) that I (need) English for my work and this (seem) the quickest way of learning it.
5. Mrs. Brown (live) next door for quite a long time now but she never (say) more than “Good morning” to me.
6. I just (remember) that I (not pay) the rent yet. I am surprised that the landlord (not ring) me up to remind me.
7. By the end of next year I (work) for him for 45 years.
8. I wonder if anything (happen) to Tom. I (wait) an hour now He often (keep) me waiting but he never (be) quite so late as this.
9. What you (do)? I (look) for you for ages. – I (build) a barbecue in the garden.

10. At 4 p.m. my neighbour (ring) up and (say), "Is Tom with you?" Tom, her son, (spend) most of his time in my garden playing with my children, so whenever she (not be able) to find him she (ring) me. "I am afraid I (not see) him today," I (say).

II. Translate into English:

1. Він був хворим уже два дні, коли послали за лікарем.
3. У тебе почервоніли очі. Ти плакала?
4. Історія, яку він вам зараз розповідав, - найчистіша вигадка.
5. Я ніколи його не зустрічав і не знаю, який він.
6. Вона відклала книгу, яку читала, і підійшла до вікна.
7. Ви знайшли журнал, який загубили вчора?
8. Вона завжди задає питання!
9. У тебе такий розгублений вигляд. Про що вони з тобою говорили?
10. Вони не від'їхали й тридцяти кілометрів, як погода змінилася.
11. Він – викладач англійської мови. Він викладає з тих пір, як закінчив університет.

2 variant

I. Open the brackets:

1. Ann: Hello, Jack! I (not see) you for ages! Where you (be)?

Jack: I (be) in Switzerland. I (mean) to send you a postcard but I (not have) your address with me.

Ann: Never mind. You (have) a good time in Switzerland? How long you (be) there?

Jack: I (be) there for a month. I only just (get) back. Yes, I (enjoy) it .

2. You look exhausted! – Yes, I (play) tennis and I (not play) for years, so I am not used to it.

3. They began widening this road three weeks ago; but the workmen (be) on strike for the last fortnight so they (not get) very far with it.

4. He says that by the end of next year he (plant) 2,000 trees.

5. Paul: I (play) football since I was five years old.

Tom: You (play) since you (come) to England?

Paul: Yes, I (join) a club the day after I (arrive).

6.The Town Council (consider) my application for permission to build a garage for three months. They just (give) my neighbour permission to build one, so I hope they (decide) to let me have one too.

7.By the end of next week my wife (do) her spring cleaning and we'll be able to relax again.

8.I (stand) in this queue for ages. It (not move) at all in the last five minutes. I think the man in the ticket office just (shut) his window and (go) off for lunch.

9.He (give) me back my book, (thank) me for lending it to him and (say) that he (enjoy) it; but I (know) that he (not read) it because most of the pages (be) still uncut.

10.I (put) the \$5 note into one of my books; but next day it (take) me ages to find it because I (forget) which book I (put) it into.

II.Translate into English:

1. Ти коли-небудь каталася на ковзанах по замерзлій річці?
2. Скільки років ти живеш на цій вулиці?
3. О п'ятій годині вона зробила бутерброди, розлила чай у чашки та запросила всіх до столу.
4. Як ти з нею познайомився?
5. Учора у цей час я тільки під'їжджала до Києва.
6. Вона накривала стіл, а молодь танцювала.
7. До п'яти годин усі вже зібралися у вітальні.
8. Я був такий радий, що вони, нарешті, приїхали.
9. Вона повідомить вам про все сама, коли ви зустрінетеся.
10. Ти зможеш сказати йому, коли саме йому необхідно буде зайти до деканату?

ДРУГИЙ КУРС

До навчального матеріалу другого курсу залучено тексти монологічного та діалогічного характеру, лексика та граматики яких відрізняються набагато більшою складністю порівняно з першим курсом. Рекомендовано

використовувати художні тексти і різні додаткові матеріали у відповідності до програмної тематики.

Говоріння. Студенти другого курсу збагачують свій словниковий запас 1200 лексичними одиницями, які відображують нейтральний стиль, але водночас залучають елементи розмовного та публіцистичного стилів мовлення. Певної уваги заслуговує вивчення найбільш часто використовуваних розмовних кліше сучасної англійської мови, що виражають різні емоційні реакції щодо слів або поведінки співрозмовника.

Порівняно з I курсом, на II курсі більше уваги приділяється невідготовленому мовленню, як, наприклад, при обговоренні прочитаних текстів або переглянутих фільмів.

При навчанні діалогічному мовленню особлива увага приділяється діалого-обговоренню. Бесіди поступово набувають більш проблемного характеру. Таким чином, студенти мають уміти вести діалог-обговорення та діалог-пояснення, зважаючи на комунікативну ситуацію та взаємодії партнерів, а також уміти вести бесіду за проблемними питаннями, що зумовлені тематикою програми.

Монологічне мовлення на другому курсі базується на описі та розповіді з елементами роздуму. Особливу увагу необхідно приділяти розвитку вміння використовувати різні види опису, вмінню робити розгорнуте повідомлення, реферувати прочитаний текст з елементами коментування у різних комунікативних сферах і ситуаціях спілкування. Студенти повинні вміти передати зміст прочитаного або прослуханого тексту з урахуванням комунікативної сфери і комунікативної ситуації, а також дати свою оцінку цьому змісту. Необхідно вміти робити розгорнуте повідомлення, коментувати фільм на основі заданої комунікативної сфери та мовленнєвої ситуації спілкування.

Аудіювання. При навчанні аудіюванню використовуються аудіотексти зразкового дикторського виконання у магнітофонному записі. Вони повинні відображати літературно-розмовний, публіцистичний і науковий стилі мовлення. Крім цього, для оволодіння даним видом мовленнєвої діяльності велику роль відіграють різні види відеофільмів. Вони допомагають формувати вміння умовно-

непідготовленого і власне-непідготовленого мовлення. Темп звучання тексту – 220-270 складів за хвилину. Аудіотекст може містити у собі 3% незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися із контексту. Час звучання – 4-5 хвилин при одноразовому прослуховуванні.

Читання. Порівняно з першим курсом, вивчаюче читання має більш глибокий характер, оскільки до нього залучаються елементи лексико-граматичного аналізу. Передбачено вивчення семантичних рядів (синонімів та антонімів), явищ полісемії та омонімії, словотворення. Студент повинен читати художні, суспільно-політичні та науково-популярні тексти із швидкістю 350 др. знаків за хвилину.

Ознайомлююче читання базується головним чином на газетному матеріалі, науково-популярних статтях, а також художніх творах для домашнього читання. Необхідно проводити роботу з метою розвитку вміння виразного читання. Студент має вміти читати виразно вголос нескладні оригінальні тексти, а також тексти шкільних підручників 5-7 класів із швидкістю 600 др. знаків за хвилину.

Письмо. Писемне мовлення вдосконалюється за рахунок більш глибокого вивчення особливостей усіх мовленнєвих форм: опису, розповіді з елементами роздуму. Цей напрямок сприяє подальшому оволодінню вмінням висловлювати свої думки на іноземній мові на основі написання творчих робіт, таких як написання приватного листа, переказ прочитаного тексту.

Студент має вміти писати різні види диктантів (орфографічний, вільний, творчий) орфографічно і пунктуаційно правильно. В орфографічному диктанті з 180-200 повнозначних слів не допускається більше 5 помилок.

МОВЛЕННЄВА ТЕМАТИКА ДРУГОГО КУРСУ

1. Хвороби та їх лікування. Медицина.
2. Сучасне місто. Історичні місця Лондону. Столиці світу. Київ та його історія.
3. Національні свята Об'єднаного Королівства та України. Дозвілля. Хобі.

4. Їжа та її приготування. Традиційні українські страви. Англійська кухня.
5. Освіта. Середня освіта у Великій Британії та в Україні.
6. Види спорту і спортивні ігри. Мій улюблений вид спорту. Олімпійські ігри.
7. Британські острови. Географічне положення Великої Британії. Промислові центри.
8. Клімат України, її географічне положення.
9. Подорожування і туризм. Види транспорту. На залізничній станції. Подорож морем.
10. Театри Лондону. Театри України.

ФОНЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ ЗАСВОЄННЯ НА ДРУГОМУ КУРСІ

Інтонація.

Матеріал для продукування і рецепції мовлення.

Інтонація фраз із предикативними підрядними.

Матеріал, який відпрацьовується тільки з метою рецепції.

Основні види експресивної інтонації.

ГРАМАТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ ЗАСВОЄННЯ НА ДРУГОМУ КУРСІ

11. Модальне дієслово can/could.
12. Модальне дієслово may/might.
13. Модальне дієслово must.
14. Модальні дієслова have to, be to.
15. Модальні дієслова should, ought to.
16. Модальні дієслова shall, will, would, need, dare.
17. Умовний спосіб дієслова (Oblique Moods).
18. Вживання Subjunctive I / Suppositional.
19. Вживання Subjunctive II.
20. Вживання Subjunctive II і Conditional (present and past).

21. Інфінітив. Граматичні категорії інфінітиву.
22. Синтаксичні комплекси з інфінітивом.
23. Складний додаток з інфінітивом.
24. Конструкція for-to-Infinitive.
25. Граматичні категорії Participle I та Participle II.
26. Синтаксичні функції Participle I та Participle II.
27. Герундій. Граматичні категорії герундію.
28. Синтаксичні функції герундію.

ВИМОГИ ДО ВОЛОДІННЯ ЛЕКСИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ НА ДРУГОМУ РОЦІ НАВЧАННЯ.

А. Говоріння

1. Складання і відтворення діалогу-обговорення та діалогу-пояснення з урахуванням комунікативної сфери, комунікативної ситуації та взаємодії партнерів.
2. Участь у бесіді за проблемними питаннями, які зумовлені тематикою програми.
3. Відтворення змісту прочитаного (прослуханого) тексту з власною оцінкою змісту, який передається. Обсяг тексту 4000-4500 знаків; час підготовки – 20 хвилин.
4. Розгорнуте повідомлення за однією з обговорюваних проблем без підготовки.
5. Коментування переглянутого фільму на основі заданої мовленнєвої ситуації.
6. Відповіді на питання за змістом газетної статті. Обсяг – 900-1000 знаків.
7. Читання уголос мікротексту або уривку із тексту обсягом 600 знаків.
8. Усне виправлення фонетичних, лексичних і граматичних помилок у заданих реченнях.

Б. Письмо

1. Написання різних видів диктантів (орфографічного, вільного, творчого) у межах лексичного мінімуму I-II курсів.

2. Висловлювання власних думок у письмовій формі з використанням таких мовленнєвих форм, як опис та розповідь з елементами роздуму.
3. Написання приватного листа або листівки.
4. Письмовий переказ прослуханого або прочитаного тексту. Обсяг тексту 2000-2500 знаків; час виконання – 45 хвилин.
5. Переклад зв'язного тексту з рідної мови на англійську та з англійської мови на рідну на базі вивченого лексико-граматичного матеріалу.
6. Складання плану до одноразово прочитаного тексту з розумінням основного змісту.
7. виправлення лексичних, граматичних, орфографічних та пунктуаційних помилок у письмово наданих текстах або в окремих реченнях.
8. Письмові відповіді на питання.
9. Заповнення пропусків.

В. Словотворення

Словоутворюючі моделі, афіксальними елементами яких є:

а) суфікси дієслова –ize (-ise) із значенням “придбання або надання певної якості”; -(i)fy із значенням “надання певної якості”; -ate із каузативним і т.п. значенням; -en із значенням “надання якості”;

б) суфікси прикметника: -al із значенням “маючий відношення до”, “пов’язаний з”, “характерний для”; -ic (-al) із значенням “який належить до”; -ive із значенням “тенденції, функції”; -ly із значенням “нагадуючий те, що виражене основою”; -ous із значенням “який характеризується тим, що виражене основою”;

в) префікси: over- із значенням черезмірності; under- із значенням нестачі; mis- із значенням заперечення; en- із значенням залучення до чогось, переводу у певний стан.

РЕКОМЕНДОВАНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ
ЕКСТЕРНІВ І СТУДЕНТІВ-ЗАОЧНИКІВ НАПРИКІНЦІ ДРУГОГО РОКУ
НАВЧАННЯ

III семестр, IV семестр

Письмові роботи

1. Творчий диктант на розширення (скорочення) тексту.
2. Переклад зв'язного тексту з рідної мови на англійську за вивченим лексико-граматичним матеріалом.

Усний іспит

1. Ознайомлююче читання оригінального художнього тексту обсягом 4000-4500 др. зн. з подальшим переказом на основі заданої мовленнєвої ситуації та оцінкою прочитаного.
2. Діалог-обговорення мовленнєвої ситуації за тематикою програми (без підготовки).

ЗРАЗКИ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ВОЛОДІННЯ
РІЗНИМИ ВИДАМИ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДРУГОМУ КУРСІ

Орфографічний диктант

A day in London

This morning the sun was shining, and I decided to begin seeing the sights of London. So I asked the manager of my hotel what I should see first, and he advised me to go to the Tower of London in the morning and to Westminster in the afternoon.

I set off at about nine in the morning by the underground train, and managed to get out at the right station. I had to walk a short distance from the latter to the Tower, and found myself in the group of several other people, some of them foreigners like myself, who were also taking the opportunity of the fine weather to see something of London. We reached the entrance to the Tower, crossed a bridge and were met by a soldier in strange red and yellow clothes, with a big crown sewn on his chest, a flat black hat on his hat and a long stick in his hand. I knew from books I had read that he

was one of the “Beefeaters”, the old soldiers dressed in clothes of long ago who guarded the Tower.

Our “Beefeater” took us round the Tower, and showed us the Crown jewels, which the King and Queen wear on special days; the prisons in which famous people were kept long ago; and the places where some queens of England had their heads cut off. Listening to all these strange stories and seeing the old stones of the Tower, I could easily imagine the terrible things that had happened within those walls, and I left the Tower at lunchtime with a clearer idea of English history than I had had before.

In the afternoon I went out again, this time to see Westminster, with its bridge over the Thames, the Houses of Parliament, Big Ben and Westminster Abbey... As I looked at these famous buildings, I felt that I was at the heart of modern England, just as that morning I had been at the heart of English history when I was at the Tower.

(After L. Hill)

Аудіювання

The Mouse

(after H. Munro)

As the train glided out of the station Theodore’s nervous imagination caught some smelling of stable yard. Fortunately the only other occupant of the compartment, a lady of about the same age as himself, was sleeping. The train was not to stop till the terminus was reached and the carriage was of the old-fashioned sort that had no communication with the corridor. And yet the train had hardly gained speed before Theodore became aware that he was not alone with the sleeping lady; he was not even alone in his own clothes. A warm, creeping movement over his back betrayed the unwelcome presence of a mouse, that had evidently got in when he was trying to harness the pony to get to the station. Wild shakes didn’t help to drive out the animal, and soon Theodore understood that the only thing which would save him was undressing.

Blushing like a beetroot and keeping a watch on his sleeping fellow traveller, he swiftly and noiselessly fastened the ends of his railway-rug to the racks in either side of the carriage, so that a curtain hung across the compartment. In this improvised dressing room he began to extricate himself and the mouse from his clothes. As the mouse jumped to the floor, the rug also came down with a flap, and the awakened sleeper opened her eyes. Theodore quickly picked up the rug and hid himself under it in the further corner of the carriage. The woman was looking at him in silence. How much had she seen? – Theodore asked himself.

“I think I have caught a cold,” he said desperately.

“I’ve got some brandy in my bag, if you could reach it for me,” said his companion.

“No, thank you. Are you afraid of mice?” he asked, growing redder in the face.

“Why do you ask?”

“I had one inside my clothes just now,” said Theodore in a voice that hardly seemed his own, “I had to get rid of it while you were asleep,” he continued.

“Surely one small mouse wouldn’t cause a cold,” she exclaimed gaily.

With every minute the train was rushing nearer to the station where Theodore would be watched by a lot of eyes instead of the pair that watched him from the further corner of the carriage.

“I think we must be getting near now,” the woman said. The words acted like a signal. Like a hunted animal, Theodore threw aside the rug and struggled wildly into his clothes. And all the time he was dressing, he felt an icy silence in that corner towards which he dared not look.

The train slowed down and the woman spoke. “Would you be so kind,” she asked, “as to get me a porter? It’s a shame to trouble you when you are feeling unwell, but my blindness makes me so helpless at railway stations.”

I. Choose the right answer:

1. How old was the other occupant of the compartment?

- a) younger than Theodore; c) about the same age as Theodore;
b) older than Theodore; d) exactly the same age as Theodore.

2. When was the train due to stop?
 - a) in about an hour's time; c) in some hours;
 - b) in the evening; d) not very soon.
3. What did Theodore initially do to get rid of the mouse?
 - a) jumped; c) ran around the compartment;
 - b) shook himself; d) tried to catch it.
4. What did he use to improvise a dressing room?
 - a) a curtain; c) a rug;
 - b) a blanket; d) a sheet.
5. When did the lady open her eyes?
 - a) when the partition fell down; c) when the mouse jumped onto her knees;
 - b) when Theodore was taking d) when the train jerked.
off his clothes;
6. What kind of treatment did the lady suggest for Theodore's illness?
 - a) aspirin; c) whisky;
 - b) hot tea; d) brandy.
7. How did Theodore take the words "We must be getting near"?
 - a) like a joke; c) like a signal;
 - b) like a blow; d) like a challenge.
8. Why was the lady ashamed of asking Theodore to help her?
 - a) because she was shy by nature; c) she was ashamed of her blindness;
 - b) she had seen him naked; d) because Theodore was unwell.
9. What did she ask Theodore to get for her at the station?
 - a) a cab; c) a porter;
 - b) a pair of glasses; d) a pony.

II. Decide whether the following statements are true (T) or false (F):

1. Theodore had some straws on his clothes.
2. The train was to rush without stops.
3. The door from the carriage to the corridor was locked.
4. Theodore harnessed a pony to get to the station.

5. He managed to divide the compartment into two parts.
6. The lady was afraid of mice.
7. The lady had detected something and was enjoying Theodore's confusion.
8. The lady had much trouble with her legs, so she had to ask a porter to carry her to a cab.

Контрольна робота з практики усного та писемного мовлення (УПМ)

I variant

I. Translate into English using the Essential vocabulary:

1. Усі гості відрізнялися один від одного манерою одягатися.
 2. Антон не погоджувався з батьком, не погоджувався також з його оцінкою ситуації.
 3. Я з нетерпінням чекаю, щоб це свято настало.
 4. Анна невідривно дивилася на поштаря, і її погляд був трішки загадковим.
 5. Нова робота не дуже відрізняється від попередньої (порівняно із попередньою).
 6. Приходьте відразу, коли тільки вам буде зручно.
 7. Твій приїзд спричинив мені масу незручностей.
 8. Він здавався дуже схвильованим, його руки злегка дрижали.
 9. При згадці про те видовище Мері здригнулася.
 10. У малюка болить горло і дуже болять вуха.
 11. Різкий біль у спині нагадав йому про стару хворобу.
 12. Ця бібліотека збереглася у доброму стані.
 13. За умови, що ти з'їси кашу, ми поїдемо до Джагборо.
 14. Скільки сантиметрів складають один фут? – 30,5 см.
 15. Давай підемо до підніжжя гори пішки.
 16. Лікар прописав мені мікстуру від кашлю.
- II. Describe your last visit to the doctor's.

Variant 2

I. Translate into English using the Essential vocabulary:

1. Хлопчик безпорадно озирався на всі боки.
 2. Батько невідривно дивився в очі сину.
 5. Багато людей прийшли на площу подивитися на артистів.
 6. Бережись! Потяг наближається до платформи.
 7. Я з нетерпінням чекаю того, щоб одержати вашого листа.
 8. У дитини був дуже нещасливий вигляд, вона здавалася розгубленою.
 9. У його погляді читалася недовіра.
 10. Я не міг забути виразу подиву на його обличчі.
 11. Ці квартири відрізняються одна від одної розташуванням кімнат.
 12. Підлітки погодилися з цим доводом.
 13. Його спина спиралася на подушку.
 14. Учениця поклала голову на руки і залишалася у цьому положенні до кінця уроку.
 15. Розміщуйтеся зручніше!
 16. Два незнайомця випадково натрапили на сторожа.
 17. Допоможи цьому старому перейти вулицю, щоб його бува не збила машина.
- II. Describe London and its well-known places of interest.

Контрольна робота з граматики

I variant

I. Translation work:

1. Джейн різко зробила крок назад, неначе побачила привид.
2. Ти тут усього лише другий день, а поводиш себе наче хазяїн.
3. Що б я робила без тебе?!
4. Тобі вже давно час лягати у ліжко.
5. Якби ви не були повністю сліпі, то ви відразу б побачили, що він хоче обвести вас навколо пальця (to twist smb. round one's finger).
6. Не може бути, щоб він це сказав.
7. Він наполягав на тому, щоб йому допомогли.

8. Ми боялися, як би нам не загубити дорогу.
9. Ми поспішали, щоб добратися додому до приходу темряви.
10. З вами удача!
11. Як прикро, що це трапилось у вашу відсутність.
12. Було б добре, якби ви завжди приходили вчасно.
13. Шкода, що у дитинстві мене не вчили жодній іноземній мові.
14. Його доповідь не була б такою нудною, якби він навів більше фактів.
15. Він не поїхав би туди у той вечір, якби знав, що його товариша не буде вдома.
16. Якби не акцент, ніхто не сказав би, що він не росіянин.
17. Якби я могла, я б дістала вам квитки на завтрашній концерт.
18. Якби ви були обережнішим, ви б не розбили вазу.
19. Чому ви дивитеся на мене так, неначе я кажу неправду?
20. Якщо він ненароком прийде, скажіть, щоб він зачекав на мене.

II. Modal verbs:

1. Де діти? – Вони, певно, ще у школі.
2. Чому він не прийшов? – Він, мабуть, не одержав нашого листа.
3. Не може бути, щоб він сказав вам таку річ. Ви його не зрозуміли.
4. Невже він загубив мою книгу?
5. Не може бути, щоб він забув закрити вікно перед тим, як піти. Певно, вітер розкрив його.
6. Чому вона не прийшла? Невже вона передумала?
7. Ти міг би купити мені цю книгу! Ти знав, що вона мені дуже потрібна.
8. Чи не могли б ви продиктувати мені цю сторінку?
9. Не міг він прийняти вас за іншого.
10. Я могла би вас зустріти, але не одержала вашого листа.
11. Він, напевно, не знає про ваш від'їзд, інакше він прийшов би вас проводити.
12. Ось і ти нарешті! Ми, певно, вже цілу годину чекаємо на тебе.

13. Позавчора я мав зустрічати мою сестру, але мій годинник, напевно, відстав, і я запізнився.
14. Ви могли б з таким же успіхом і не питати дозволу!
15. Це мало статися. Ніхто не міг запобігти цьому.
16. Я мала бути там годину тому.
17. Марно ви так хвилювалися. Усе пройшло відмінно.
18. Замок ніяк не відкривається! Ти, врешті, міг би полагодити його!
19. Я все-таки зроблю це по-своєму!
20. Він спровокував мене викрикнути ці слова.

II variant

I. Translation work:

1. Благослови тебе Господь!
2. Якби ви тільки прислухалися тоді до моєї поради, ви б тепер не мали про що жалкувати.
3. Як би не шторм, ми попливли б до материка за поштою.
4. День і ніч вона проводила у теплиці, неначе її життя залежало від того, зацвіте чи ні це дерево.
5. Ви так багато палите, ніби-то ви чимось схвильовані.
6. Я пам'ятаю все ясно, неначе це відбулося вчора.
7. Вважаю, нам час розкласти багаття.
8. Якби вона сказала мені раніше, я не віддала б своїх нотаток на такий довгий час.
9. Ви б помітили цю помилку, якби ви були більш уважні.
10. Який жаль, що ми згаяли стільки часу даремно.
11. Жаль, що ви нічим не цікавитесь.
12. Якби не серйозний вираз його обличчя, ми сприйняли б це як жарт.
13. Шкода, що мене не було з вами, коли це трапилося.
14. Я вимагаю, щоб ви були тут рівно о восьмій.
15. Я боюся, як би вам не завадити.

16. Я кажу все це, щоб ви мене зрозуміли.
17. Вона запропонувала, щоб ми спали з відчиненим вікном, але я боялася, як би не застудитися.
18. Він наполягав на тому, щоб йому допомогли.
19. Я пропоную, щоб ви зробили ці вправи вдома.
20. Що б він не казав, ви не повинні йому вірити.

II. Modal verbs:

1. Приходьте краще у суботу, до п'ятниці я, можливо, ще не отримаю відповіді.
2. Хтось заходив до вас сьогодні ввечері. - Це, певно, був мій товариш.
3. Я не можу знайти свого зошита. – Можливо, ви забули його вдома.
4. Вона, напевно, не помітила цієї помилки.
5. Напевно, було дуже пізно, коли я повертався додому: вулиці були зовсім порожні.
6. Це був останній автобус. Тепер вам прийдеться іти до станції пішки.
7. Напевно, вона отримала неприємну звістку. Вона така пригнічена.
8. Марно ви так поспішали. У вас було досить часу.
9. Ти могла б зателефонувати і сказати, що затримаєшся! Ми так хвилювалися.
10. Я мала бути там годину тому.
11. Ви мали б взяти до уваги всі подробиці, коли ви обговорювали це питання.
12. Діти намагалися відкрити двері, але вони ніяк не відчинялися.
13. Ми мало не спізналися на потяг.
14. Ти нікуди не підеш, доки не зробиш уроки!
15. Йому більше ніколи не судилося її побачити.
16. Ти міг би з таким же успіхом і не робити цього зовсім!
17. Лист, очевидно, так і не дійшов до нього.
18. Що зі мною буде?
19. Нема чого було чекати на неї. Вона все одно не прийшла.
20. Я підбив його сказати їй про свої плани.

ТРЕТІЙ КУРС

Говоріння і письмо. Обсяг словника для говоріння і письма, разом із лексикою першого і другого років навчання, складає 2500-2600 навчальних лексичних одиниць (1800-1900 слів), які головним чином належать до загальнолітературного шару і мають у своєму складі мінімально необхідну кількість одиниць розмовної і книжної лексики.

Аудіювання і читання. Словник для читання і аудіювання за весь курс навчання налічує у сумі 1700-1900 слів в основних, непериферійних, значеннях, а також найбільш вживані фразеологізми, які складаються із цих слів.

Філологічний аналіз тексту. Словник для філологічного аналізу тексту базується на основних лінгвістичних термінах, які пов'язані з умінням розпізнавати в оригінальному художньому тексті типи розповіді (авторська мова, мова персонажів, невласно-пряма мова, передоручена розповідь), визначати види тропів, тему та ідею твору, побудову його сюжету (експозицію, зав'язку, розвиток дії, кульмінацію, розв'язку).

МОВЛЕННЄВА ТЕМАТИКА ТРЕТЬОГО КУРСУ

1. Проблема вільного часу. Дозвілля.
2. Кінематограф у житті людини. Мій улюблений кіноактор.
3. Обговорення газетних статей.
4. Система освіти Об'єднаного Королівства. Проблеми сучасної школи в Україні та в країнах, мова яких вивчається.
5. Виховання дітей (психолого-педагогічні питання).
6. Мистецтво у житті людини. Живопис та образотворче мистецтво в Україні і в країнах, мова яких вивчається. Уславлені художники світу.
7. Почуття та емоції людини.
8. Риси характеру людей. Національні особливості характеру.
9. Людина і природа. Екологічна ситуація в Україні і в країнах, мова яких вивчається.

ГРАМАТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ ЗАСВОЄННЯ НА ТРЕТЬОМУ
КУРСІ

1. Підмет та засоби його вираження.
2. Присудок. Простий та складений присудок.
3. Складений іменний присудок. Предикат.
4. Складений дієслівний присудок.
5. Складений дієслівний модальний присудок.
6. Складений дієслівний аспектний присудок.
7. Мішані типи присудка.
8. Узгодження присудка і підмета.
9. Додаток та засоби його вираження.
10. Прямий і непрямий додаток.
11. Складний додаток.
12. Означення та засоби його вираження.
13. Прикладка.
14. Обставина. Класифікація типів обставин.
15. Складносурядне речення. Типи зв'язку.
16. Складнопідрядне речення.
17. Підметове підрядне речення.
18. Присудкове підрядне речення.
19. Додаткове підрядне речення.
20. Означальне підрядне речення.
21. Обставинні підрядні речення з обставинами часу і місця дії.
22. Обставинні підрядні речення з обставинами причини і мети.
23. Умовні і допустові підрядні речення.
24. Підрядні з обставинами наслідку і способу дії.
25. Порівняльні підрядні речення.
26. Вставні слова.

ВИМОГИ ДО ВОЛОДІННЯ ЛЕКСИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ НА ТРЕТЬОМУ РОЦІ НАВЧАННЯ.

А. Говоріння

1. Ведення діалогу-дискусії, діалогу-бесіди проблемного характеру згідно тематики з усного мовлення курсу у заданій комунікативній сфері і ситуації спілкування.
2. Реферування прочитаних або прослуханих оригінальних текстів у заданій мовленнєвій ситуації.
3. Вираження своєї думки з використанням логічних доказів щодо поставленої проблеми, теми, ситуації у формі опису, розповіді, роздуму.
4. Аналіз слів базового словника з визначенням сфери їх вживання і власними прикладами (згідно з підручником “Практичний курс англійської мови” для III курсу під редакцією В.Аракіна).
5. Читання вголос (виразно, логічно правильно) навчальних текстів і текстів шкільних посібників для 7-8 класів.
6. Визначення під час вивчаючого читання (2000-2500 др. зн.) теми та комунікативного наміру автора.
7. Анотування газетних матеріалів на англійській мові.

Б. Письмо

1. Написання різних видів диктантів (орфографічного, вільного, творчого) у межах лексичного мінімуму I-III курсів.
2. Написання переказу прослуханого тексту.
3. Вираження своїх думок, користуючись різними мовленнєвими формами – головним чином роздумом.
4. Написання доповіді згідно з тематикою курсу.
5. Складання тексту короткого чи розгорнутого повідомлення у заданій мовленнєвій ситуації.
6. Реферування та анотування текстів суспільно-політичного характеру.
7. Ведення записів лекцій та доповідей англійською мовою.
8. виправлення лексичних, граматичних, орфографічних помилок.

РЕКОМЕНДОВАНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ
ЕКСТЕРНІВ І СТУДЕНТІВ-ЗАОЧНИКІВ НАПРИКІНЦІ ТРЕТЬОГО
РОКУ НАВЧАННЯ

V семестр, VI семестр

Письмові роботи

1. Творчий переказ одноразово прослуханого тексту обсягом 2500-3000 др. зн. Обсяг роботи – 400 слів. Час виконання – 2 академічні години.
2. виправлення 10 лексичних, граматичних, орфографічних помилок з поясненням. Обсяг тексту – 180-200 повнозначних слів. Час виконання – 30 хвилин.

Усний іспит

1. Вивчаюче читання художнього або суспільно-політичного тексту обсягом 2000-2500 др. зн. з подальшим визначенням теми, ідеї, елементів побудови сюжету.
2. Бесіда із студентом-партнером за тематикою курсу (без підготовки).

ЗРАЗКИ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ВОЛОДІННЯ
РІЗНИМИ ВИДАМИ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТРЕТЬОМУ КУРСІ

Орфографічний диктант

Memory

If you don't use your arms or legs for some time, they become weak; when you start using them again, they slowly become strong again. Everybody knows this, and nobody would think of questioning this fact. Yet there are many people who do not seem to know, that the memory works in the same way. When someone says that he has a good memory, he really means that he keeps his memory in practice by exercising it regularly, either consciously or unconsciously. When someone else says that his memory is poor, he really means that he does not give it enough opportunity to become

strong. The position is exactly the same as that of two people, one of whom exercises his arms and legs by playing tennis, while the other sits in a chair or a motorcar all day.

If a friend complains that his arms are weak, we know that it is his own fault. But if he tells us that he has a poor memory, many of us think that his parents are to blame, or that he is just unlucky, and few of us realize that it is just his own fault. Not all of us can become extremely strong or extremely clever; but all of us can, if we have ordinary bodies and brains, improve our strength and our memory by the same means – practice.

Have you ever noticed that people who cannot read or write usually have better memories than those who can? Why is this? Of course, because those who cannot read or write have to remember things: they cannot write them down in a little notebook. They have to remember dates, times and prices, names, songs and stories; so their memory is the whole time being exercised.

So if you want a good memory learn from those who cannot read: practise remembering.

Матеріал для переказу

A special occasion

(After Joyce Cary)

The nursery door opened and Nurse's voice said in the sugary tone which she used to little girl guests, "Here you are, darling, and Tommy will show you all his toys." A little brown-haired girl, in a silk party frock sticking out all round her legs like a lampshade, came in at the door, stopped, and stared at her host. Tom, a dark little boy, aged five, also in a party suit, blue linen knickers, and silk shirt, stared back at the girl. Nurse had gone into the night nursery, next door, on her private affairs.

Tom, having stared at the girl for a long time as one would study a curiosity, rare and valuable, but extremely surprising, put his feet together, made three jumps forward and said, "Hullo."

The little girl turned her head over one shoulder and slowly revolved on one heel, as if trying to examine the back of her own frock.. She then stopped suddenly, brushed the hem with her hand, and said, "Hullo."

Tom made another jump, turned round, pointed out of the window, and said in a loud voice something like “tranky tweedle”. Both knew that neither the gesture nor the phrase was meant to convey a meaning. They simply expressed the fact that for Tom this was an important and exciting, a very special occasion.

The little girl took a step forward, caught her frock in both hands as if about to make a curtsy, rose upon her toes, and said in a prim voice, “I beg your pardon.”

They both gazed at each other for some minutes with sparkling eyes. Neither smiled, but it seemed that both were about to smile.

Tom then gave another incomprehensible shout, ran round the table, sat down on the floor and began to play with a clockwork engine on a circular track. The little girl climbed on a tricycle and pedalled round the floor. “I can ride your bike,” she said.

Tom paid no attention. He was trying how fast the engine could go without falling off the track.

The little girl took a picture book, sat down under the table with her back to Tom, and slowly, carefully, examined each page. “It’s got a crooked wheel,” Tom said, “that’s what it is.” The little girl made no answer. She was staring at the book with round eyes and a small pursed mouth – the expression of a nervous child at the zoo when the lions are just going to roar. Slowly and carefully she turned the next page. As it opened, her eyes became larger, her mouth more tightly pursed, as if she expected some creature to jump out at her.

“Tom.” Nurse, having completed her private business came bursting in with the air of one restored to life after a dangerous illness. “Tom, you naughty boy, is this the way you entertain your guests? Poor little Jenny, all by herself under the table.” The nurse was plump and middle-aged; and old-fashioned nanny.

“She’s not by herself,” Tom said.

“Oh, Tom, that really is naughty of you. Where are all your nice manners? Get up, my dear, and play with her like a good boy.”

“I am playing with her,” Tom said, in a surly tone, and he gave Nurse a sidelong glance of anger.

“Now Tom, if you go on telling such stories, I shall know you are trying to be naughty, get up now when I ask you.” She stopped, took Tom by the arm, and lifted him up. “Come now, you must be polite, after you’ve asked her yourself and pestered for her all the week.”

At this public disclosure, Tom instantly lost his temper and yelled, “I didn’t – I didn’t – I won’t – I won’t.”

“Then I’ll have to take poor little Jenny downstairs again to her mummy.”

“No – no – no.”

“Will you play with her, then?”

“No, I hate her – I never wanted her.”

At this the little girl rose and said, in precise indignant tones, “He is naughty, isn’t he?”

Tom flew at her, and seized her by the hair; the little girl at once uttered a loud scream, kicked him in the leg, and bit his arm. She was carried screaming to the door by Nurse, who, from there, issued sentence on Tom, “I’m going straight to your father, as soon as he comes in.” Then she went out, banging the door.

Tom ran at the door and kicked it, rushed at the engine, picked it up and flung it against the wall. Then he howled at the top of his voice for five minutes. He intended to howl all day. He was suffering from a large and complicated grievance.

All at once the door opened and the little girl walked in. She had an air of immense self-satisfaction as if she had just done something very clever. She said in a tone demanding congratulation, “I’ve come back.”

Зразки завдань на виправлення помилок

I variant

1. You wasn’t right acting like that.
2. You will have to explain us this rule.
3. The doctor said him to keep to a diet.
4. The father abruptly opposed to our plan.
5. The chief suggested us to camp in the field.

6. Are you sure in this statement?
7. The clever fox evaded from the hunters.
8. You haven't answered on my question yet.
9. Keep silence! Start to read.
10. His words suggested that we shall read the article.
11. The family made him to obey.
12. You are not guilty in the crime. I am not accusing you in it.
13. I shalln't listen your story.
14. Amn't I right? I have given you many advices.

II variant

1. Nick was made do that work.
2. His words were such soothing.
3. I can't let you to do this mistake.
4. Much people like classical music.
5. Aleck was so smart boy.
6. Nicholas asked don't interrupt him.
7. Why to make fuss about him?
8. May I see another maps, please?
9. He was good writer.
10. I'm such person who don't like music.
11. The teacher wasn't agree with the class.
12. Stop to write. Put up hands those who has just finished the composition.
13. I need in your understanding very much.
14. Tell me, please, what have you read for today.

ЧЕТВЕРТИЙ КУРС

Завдання четвертого року навчання полягає у якісному вдосконаленні вмінь та навичок практичного володіння англійською мовою, основи яких було закладено на I-III курсах.

Говоріння. Активний словник студентів поповнюється 800 лексичними одиницями, які відображають тематику даного року навчання. Особливу увагу необхідно приділити непідготовленому мовленню. Під час роботи над ним залучається проблемне обговорення прочитаних або прослуханих текстів.

Для подальшого удосконалення монологічного мовлення рекомендуються такі форми роботи, як доповіді та повідомлення на педагогічні, країнознавчі, літературні теми, реферування текстів із залученням елементу аргументації. Студент повинен уміти викладати доказово, з урахуванням позиції того, до кого звернено висловлювання, свою думку за заданою темою, проблемою, ситуацією, використовуючи при цьому такі форми, як опис, роздум, розповідь.

Робота над діалогічним мовленням має проходити у формі дискусій і проблемних бесід за прочитаними текстами, переглянутими фільмами, а також відповідно суспільно-політичній та країнознавчій тематиці курсу.

Аудіювання. Значно більше часу повинно відводитися для прослуховування аудіотекстів суспільно-політичного, педагогічного та країнознавчого характеру. Значна перевага надається оригінальним навчальним і художнім відеофільмам з їх подальшим обговоренням та інтерпретацією.

Наприкінці четвертого курсу студент повинен розуміти аудіотексти, які відображають різні функціональні стилі і сфери спілкування, із швидкістю відтворення 240-250 складів за хвилину. Текст слухається один раз і може містити 4% незнайомих слів, про значення яких можна здогадатися, а також 2% незнайомих слів. Час звучання – 6-8 хвилин. Запис має бути зробленим носіями мови.

Читання. На даному етапі відбувається удосконалення умінь і навичок ознайомлюючого, переглядового та пошукового читання. Новим видом роботи є реферування англійською мовою текстів, прочитаних рідною мовою. Студент має володіти ознайомлюючим читанням із швидкістю 800 др. зн. за хвилину, переглядовим і пошуковим читанням – із швидкістю 1400 др. зн. за хвилину. Водночас студент має уміти читати виразно вголос оригінальний текст будь-якої складності, а також тексти шкільних підручників.

На четвертому курсі починаються заняття з інтерпретації тексту. Об'єктами інтерпретації є: особистість письменника, його світогляд, історичні факти та їх відображення у тексті, проблематика твору, сюжет і композиційна будова тексту, ідейно-тематичний зміст, образи дійових осіб, характер мовленнєвих засобів, націлених на реалізацію конкретного комунікативного завдання. Для інтерпретації бажано залучати не тільки прозові художні тексти, а й поетичні твори, п'єси, уривки з публіцистичних праць.

Письмо. Для розвитку писемного мовлення використовується реферування та анотування текстів як на іноземній, так і на рідній мові. Рекомендовано написання творів, запис лекцій і доповідей на англійській мові. Значна увага приділяється стилістичному оформленню мови, її відповідності певній сфері спілкування. Виражаючи свої думки письмово, студент повинен користуватися всіма мовленнєвими формами, але більшою мірою – роздумом (при написанні творчих переказів або творів на літературні і педагогічні теми).

МОВЛЕННЄВА ТЕМАТИКА ЧЕТВЕРТОГО КУРСУ

1. Вища освіта у США.
2. Законодавча система Сполучених Штатів Америки.
3. Книги, які ми обираємо. Мій улюблений літературний жанр.
4. Мій улюблений письменник (поет), його життєвий шлях і творче надбання.
5. Людина і музика. Розвиток музики у багатонаціональних країнах.
6. Мій улюблений музичний жанр, історія його виникнення та еволюція розвитку.
7. Мій улюблений виконавець, його життєвий шлях і творчість.
8. “Важкі діти”: шляхи вирішення проблеми. Виховання дітей у родині. Обов'язки батьків.
9. Засоби масової інформації у житті людини.
10. Позитивний і негативний вплив телебачення на формування характеру дитини.

11. Моя улюблена телепрограма.
12. Традиції та свята. Збереження народних традицій у сучасному світі.
13. Родинне життя. Взаємини між членами родини.
14. Вплив соціальних змін у суспільстві на родинне життя.
15. Майбутня шкільна практика.

ВИМОГИ ДО ВОЛОДІННЯ ЛЕКСИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ НА ЧЕТВЕРТОМУ РОЦІ НАВЧАННЯ.

А. Говоріння

1. Ведення бесіди або дискусії проблемного характеру за тематикою курсу.
2. Доказове викладення своїх думок щодо заданої теми, проблеми, ситуації з використанням таких засобів вираження, як опис, розповідь, роздум.
3. Аналіз слів базового словника з визначенням сфери їх вживання і власними прикладами (згідно з підручником “Практичний курс англійської мови” для IV курсу під редакцією В.Аракіна).
4. Висловлювання аргументованого судження щодо основної проблеми, дій, дійових осіб, мови і стилістичних особливостей прочитаного або прослуханого тексту чи переглянутого кінофільму.
5. Інтерпретація художнього тексту на рівні значення і змісту за всіма об’єктами, передбаченими даним видом аналізу.
6. Виразне читання вголос оригінального тексту або тексту шкільних підручників.
7. Усне реферування газетних матеріалів різного характеру на англійській мові.
8. Реферування англійською мовою газетних матеріалів, написаних рідною мовою.
9. Анотація газетних статей.
10. Адаптація художнього тексту для старших класів середньої школи з проведенням лінгвокраїнознавчого аналізу.

11. Складання дикторського тексту до кінофільму.
12. Проведення мікроуроків за завданням викладача.

Б. Письмо

1. Написання доповідей на англійській мові.
2. Написання творчого переказу (твору) на літературні та педагогічні теми.
3. Письмове анотування літератури за спеціальністю.
4. Письмова адаптація літературного тексту до рівня його розуміння учнями 8-9 класу.

РЕКОМЕНДОВАНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ЕКСТЕРНІВ І СТУДЕНТІВ-ЗАОЧНИКІВ НАПРИКІНЦІ ЧЕТВЕРТОГО РОКУ НАВЧАННЯ

VII семестр, VIII семестр

Письмові роботи

1. Переказ англійською мовою одноразово прослуханого (прочитаного) тексту рідною мовою із власним коментарем. Обсяг – 2400-2500 др. зн. Час написання – 2 академічні години.
2. Письмова адаптація літературного тексту обсягом 130-150 повнозначних слів до рівня його розуміння учнями 8-9 класу.

Усний іспит

1. Вивчаюче читання фрагменту з оригінального художнього твору для домашнього читання (2500-3000 др. зн.) з подальшою інтерпретацією уривку з елементами лінгвостилістичного аналізу і власною оцінкою прочитаного.
2. Бесіда за однією із проблем тематики курсу (без підготовки). Аналіз слів базового словника курсу.
3. Реферування англійською мовою тексту, написаного рідною мовою. Обсяг тексту – 2000-2500 др. зн.

ЗРАЗКИ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ВОЛОДІННЯ
РІЗНИМИ ВИДАМИ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЧЕТВЕРТОМУ КУРСІ

Матеріал для творчого переказу

Американцям, які загинули за Іспанію
(the Ukrainian translation of “On the American
Dead in Spain” by E. Hemingway)

Цієї ночі загиблі сплять у холодній землі в Іспанії. Сніг замітає оливкові гаї, забивається між корінням дерев. Сніг заносить пагорбки з дощечкою замість надгробка. Там, де встигли поставити дощечки. Оливкові дерева стоять оголені на холодному вітру, тому що нижні гілки було обрублено для укриття танків, і загиблі сплять у холодній землі серед невисоких пагорбків над Харамією. Було холодно у лютому, коли вони померли, а з тих пір вони не помічають зміни пори року.

Два роки минуло з тих пір, як батальйон імені Лінкольна чотири з половиною місяці утримував висоти Харамі, і перші американці, які пали там, давно вже стали часткою іспанської землі.

Цієї ночі загиблі сплять у холодній землі в Іспанії і просплять усю холодну зиму, доки з ними разом спить земля. Але навесні пройнуть дощі, і земля стане рихлою і теплою. Вітер з півдня м'яко овіє пагорбки. Чорні дерева знову оживуть, покриються зеленим листям, і яблуні зацвітуть над Харамією. Навесні загиблі відчують, що земля оживає.

Тому що наші загиблі стали часткою іспанської землі, а іспанська земля ніколи не вмере. Кожної зими вона здається мертвою, і кожної весни вона знову оживає. Наші загиблі з нею завжди будуть живі.

Як земля ніколи не вмере, так і той, хто був колись вільним, ніколи не повернеться до рабства. Селяни, які орють землю, де лежать наші загиблі, знають, заради чого вони загинули. За два роки війни вони встигли зрозуміти це, і ніколи вони цього не забудуть.

Наші загиблі живуть у пам'яті і серцях іспанських селян, усіх чесних, простих, хороших людей, які вірили в Іспанську Республіку і билися за неї. І поки наші загиблі живуть як частка іспанської землі, - а вони будуть жити, доки живе земля, - ніяким тиранам не здолати Іспанії.

Фашисти можуть пройти по країні, проламуючи собі шлях лавиною металу, який вивезено з інших країн. Вони можуть просуватися за допомогою зрадників і боягузів. Вони можуть зруйнувати міста і села, намагаючись тримати народ у рабстві. Але жоден народ не можна утримати у рабстві.

Іспанський народ встане проти них, як він завжди вставав проти тиранів.

Загиблим не треба вставати. Тепер вони частка землі, а землю не можна обернути у рабство. Бо земля буде вічно. Вона переживе всіх тиранів.

Ті, що гідно зійшли у неї, - а хто гідніше зійшов у неї, ніж боєць, який загинув за Іспанію? – ті вже досягли безсмертя.

Tasks: a) Reproduce the selection in your own words in English; what historical background is this piece based on?

b) Make your own conclusion on the choice of words and the syntax of the selection; how do they contribute to its solemnity and forcefulness?

c) This selection is often called a poem in prose – do you share this view? If so, give your reasons. Define the idea of the selection.

Схема лінгвостилістичного аналізу літературного тексту

Analysis of a literary text

I. Preface:

- 1) the author's biography, his creative activity and peculiarities of his artistic manner;
- 2) the book (novel, essay, story) the extract is taken from, the epoch and its social background.

II. The plane of content – the supravocal layer:

1. The theme (the main theme and by-themes, supporting themes) – e.g. life and death, struggle of good and evil, love, maternity, life struggle, honour and dishonour, war and peace, freedom, jealousy, envy;
2. The idea (the main idea and subsidiary ideas).

III. The plane of form – verbal layer:

1. The main items of the subject matter with some elements of commentary.
2. Genre (novel, essay, story, poem, ode, ballad, tragedy, comedy, drama, vaudeville, song).
3. The *plan* of narration.
4. Literary time and space.
5. Compositional design:
 - a) plot-structure (exposition, story, climax, denouement);
 - b) point of view of the narration (of the author, of the main character, of the onlooker, anonymous);
 - c) the form of narration (inner monologue, dramatic monologue, dialogue, narration, description, non-personal direct speech).
6. Images:
 - a) characters - interrelation of characters, *conflict*;
 - b) animals - their interrelations with characters;
 - c) things - the interior, the exterior, clothes, personal belongings;
 - d) natural phenomena.
7. Emotional atmosphere (lyrical, light, inspiring, jolly, tense, gloomy, dreary, permeated with suspense, expectation, sadness, grief, woe, envy, resentment, wrath, joy, happiness, physical or mental comfort or discomfort).
8. Language peculiarities:
 - 1) choice of words – key words, emotionally coloured words, native vocabulary or borrowings, stylistic reference (neutral or stylistically marked, archaisms, neologisms, professional or scientific terms, slang, vulgar words, synonyms, antonyms, proper names, nicknames);

2) style:

- a) syntactic level – syntax (types and length of sentences, kind of connection – syndetic or asyndetic, repetitions, parallel constructions, chiasmus, ellipsis, rhetorical questions);
- b) lexical level – epithets, metaphor, simile, comparison, metonymy, synecdoche, antonomasia, periphrasis, irony, pun, oxymoron, zeugma, litotes, hyperbole;
- c) morphological level – peculiar use of articles, plural forms, tense, voice, mood;
- d) phonetic level – onomatopoeia, alliteration;
- e) graphic level.

IV. Conclusion – the artistic value of the text, the components that are most efficient in rendering the idea.

Контрольна робота з практики усного та писемного мовлення (УПМ)

Unit I

I variant

I. Translate into English:

1. Яка прикрість! Змагання відкладено на цілий місяць!
2. Дві подруги цокотали, як сороки.
3. Щебет птахів вплинув заспокійливо на людей, які гуляли по парку.
4. У Бориса сформувалося стійке почуття недовіри до всього, про що повідомляли газети.
5. Як правило, члени екзаменаційної комісії готують матеріал для іспитів задовго до сесії.
6. Неприкрите списування навряд чи можливе на екзамені з літератури.
7. Не спускай очей із цих базик.
8. У разі нагальної необхідності зверніться до професора А.
9. Незнайомець несподівано виник із-за дверей.
10. Не вір його обіцянкам, він їх ніколи не виконує.

11. Я знаю засоби лікування стовбняка, але не можу вирішити, як мені розпочати свою розповідь.
12. Поводься лагідніше з дитиною, вона не заслуговує на грубе ставлення до неї.
13. Скільки часу тобі знадобиться, щоб неквапливо викласти всі пізнання з граматики, які ти маєш.
14. Який же ти зубрила! Хіба можливо зазубрити весь підручник за одну ніч?
15. Усний іспит – це ніщо інше, ніж перевірка знань людини.
16. Тепер, коли результати оголошено, можна підбадьоритися.

II. Analyze the words (cards).

III. Answer the following questions:

1. What impressions of Gordon's character do you derive from the extract?
2. In what way do examinations touch off the student's fighting spirit?
3. If cases of frank cheating were rare, why was it necessary to appoint an invigilator to be present at the exam?
4. How do you understand the saying "Confusion breeds confusion"?

II variant

I. Translate into English:

1. Усі мої натяки не дійшли до нього.
2. Стара вантажівка з гуркотом промчала повз мене.
3. Краплі дощу всю ніч стукали по даху.
4. Учитель має вміти заспокоїти клас (привести клас до порядку).
5. Мері хотіла підкоротити спідницю, але не знала з чого почати.
6. Крис ніяковів від питань з натяками.
7. Заспокойся, тьютор добре натаскав тебе перед іспитами.
8. Авторитет судді значно впав в очах присутніх у залі засідань.
9. Я б не взяв на себе сміливість відкрито списувати на екзамені.

10. Те, що вони зустрілися серед великого натовпу, було справжнім збігом обставин.
11. Це спірне питання. Вам не залишається нічого іншого, як признати свою невдачу.
12. Вам слід передивитися праці цього вченого.
13. Слова підтримки втішили його.
14. Докучливі люди часто теревенять без зупини.
15. Жінка натякнула на свою нагальну потребу у грошах.
16. Не підвищуй голос на свою сестру. Хіба ти не бачиш, що довів її до сліз?

II. Analyze the words (cards).

III. Answer the following questions:

1. What is the procedure of the written examination?
2. What are psychological types of students that can be found in viva waiting rooms?
3. Why is it impossible to fail any exam?
4. How do you understand the saying “Experience is the best knowledge”?

П'ЯТИЙ КУРС

На п'ятому курсі відбувається подальше вдосконалення усіх умінь та навичок, які набуто за попередні роки навчання. Домінуючими напрямками є: розвиток умінь і навичок творчого володіння усним і писемним мовленням у різних ситуаціях спілкування; практичне застосування філологічних знань; використання мови як засобу підвищення загальноосвітнього і професійного рівня студентів.

Говоріння. Обсяг активного словника для засвоєння на п'ятому курсі дорівнює 700 лексичним одиницям. Подальший розвиток монологічного та діалогічного мовлення пов'язано з формуванням умінь та навичок щодо творчого висловлювання власної думки. Досягненню цієї мети сприяє проблемне

обговорення прочитаних художніх творів, прослуханих текстів, переглянутих фільмів. Ці матеріали, в яких відображено життя країн, мова яких вивчається, і які побудовані на автентичних зразках мовлення, значною мірою можуть сприяти подальшому вдосконаленню володіння студентами різними функціональними видами мовлення.

Окрім вільного володіння різними функціональними різновидами діалогів і участі в бесідах і дискусіях проблемного характеру, студент повинен робити доповіді за тематикою програми, коментувати прочитані та прослухані тексти і переглянуті кінофільми, реферувати англійською мовою матеріали, які було прочитано рідною мовою, з урахуванням комунікативної сфери.

Аудіювання. Наприкінці п'ятого курсу студент повинен розуміти аудіотекст, який відображає різні функціональні стилі і сфери спілкування, зі швидкістю 260-270 складів за хвилину. Допустима кількість незнайомих слів, про значення яких можливо здогадатися з контексту, складає 5%. Час звучання – 8-10 хвилин. Запис має бути зроблено носієм мови. Для аудіювання рекомендовано залучати уривки з прозаїчних та драматичних творів, виступи діячів науки і культури, фонограми художніх фільмів. Обговорення прослуханих матеріалів повинно охоплювати як змістову, так і лінгвостилістичну сферу з метою аналізу використаних у них мовленнєвих засобів.

Читання. Значну роль на п'ятому курсі відіграє вивчаюче читання. У центрі уваги знаходиться комунікативний і змістовий аналіз тексту, який ґрунтується на аналізі мовленнєвих засобів, вибір яких зумовлений стилістичними особливостями даного тексту і комунікативним наміром автора.

Продовжується удосконалення вмій і навичок ознайомлюючого, переглядового та пошукового читання. Значної уваги вимагає такий вид роботи, як реферування текстів, прочитаних рідною мовою. Коментування таких текстів із періодичної преси носить розгорнутий характер.

Студент має вільно володіти вивчаючим читанням зі швидкістю 500 др. зн. за хвилину, а також користуватися ознайомлюючим читанням зі швидкістю 900

др. зн. за хвилину, переглядовим і пошуковим читанням – зі швидкістю 1600 др. зн за хвилину.

Письмо. Для розвитку писемного мовлення використовується рецензування – викладення стислого варіанту тексту з коментуванням позиції автора і висловлюванням власного ставлення до проблем даного тексту. Рекомендовано написання тез для статті або доповіді. Одним із основних видів письмових робіт є твір-роздум (есе) на літературні і педагогічні теми.

МОВЛЕННЄВА ТЕМАТИКА П'ЯТОГО КУРСУ

1. Моя перша шкільна практика.
2. Система освіти в Україні. Система освіти у Великій Британії.
3. Типова українська сім'я. Проблеми сім'ї.
4. Україна – нова суверенна держава. Економічні зв'язки України із зарубіжними країнами.
5. Засоби масової інформації.
6. Життя молоді в Україні.
7. Подорож, відпочинок.
8. Проблеми екології в Україні.
9. Молодіжні організації Великої Британії.
10. Мій вільний час. Хобі.
11. Мандрівки та видатні мандрівники.
12. Права людини в суспільстві.
13. Мова та її роль у спілкуванні.
14. Їжа. Національні страви.
15. Мистецтво в Україні.
16. Київ – столиця нашої держави.
17. Спорт в Україні.
18. Пошта, готель, телеграф.
19. Наш будинок, квартира.
20. Проблеми медицини в Україні. Візит до лікаря.

**ВИМОГИ ДО ВОЛОДІННЯ ЛЕКСИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ НА
П'ЯТОМУ РОЦІ НАВЧАННЯ.**

А. Говоріння

1. Участь і керівництво бесідами і дискусіями проблемного характеру.
2. Складання діалогів на базі різних комунікативних сфер і ситуацій спілкування.
3. Доповіді за тематикою програми.
4. Коментування прочитаних і прослуханих текстів, переглянутих кінофільмів.
5. Реферування прочитаних рідною мовою матеріалів англійською мовою.
6. Інтерпретація художнього тексту, виходячи з аналізу всієї сукупності об'єктів інтерпретації.
7. Виразне читання вголос оригінальних текстів будь-якої складності.

Б. Письмо

1. Написання есе, доповідей, рецензій.
2. Складання тез до статей і доповідей.
3. Адаптація оригінальних текстів до рівня їх розуміння учнями середньої школи.
4. Написання твору-роздуму на актуальну тему.
5. виправлення лексичних, граматичних, орфографічних помилок.

**РЕКОМЕНДОВАНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ
ЕКСТЕРНІВ І СТУДЕНТІВ-ЗАОЧНИКІВ НАПРИКІНЦІ П'ЯТОГО
РОКУ НАВЧАННЯ**

ІХ семестр, Х семестр

Письмові роботи

1. Твір-роздум на актуальну літературну, педагогічну, суспільно-політичну тему. Осяг твору 500-600 слів. Час виконання – 2-3 академічні години.

2. виправлення помилок у тексті обсягом 180-200 повнозначних слів. Кількість помилок – до 20. Час виконання – 20 хвилин.

Усний іспит

1. Інтерпретація оригінального художнього тексту обсягом 2500 др. зн.
2. Висловлювання за темою (без підготовки).
3. Реферування англійською мовою суспільно-політичного тексту (статті), прочитаного рідною мовою. Бесіда за його змістом.

ЗРАЗКИ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ РІВНЯ ВОЛОДІННЯ РІЗНИМИ ВИДАМИ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА П'ЯТОМУ КУРСІ

Контрольна робота з практики усного та писемного мовлення (УПМ)

I. Choose synonyms:

1. His constant visits harassed Maria.
a) comforted; c) urged;
b) pleased. d) pestered;
2. Max heard at once cheerful sounds of the piano in the parlour.
a) gloomy; c) loud;
b) interesting; d) pleasant.
3. The state of emergency worried the family enormously.
a) pinch; c) displeasure;
b) poverty; d) cheerlessness
4. The host hinted that one of the guests was missing.
a) explained; c) implied;
b) attended; d) issued
5. Those persistent questions rattled Chris and he refused to answer them.
a) abashed; c) intimidated;
b) interested. d) chattered;
6. The enemy's army yielded, suffering heavy losses.
a) abandoned; c) gave way;
b) reduced. d) surrendered;

7. The student-teacher overlooked one mistake in N's composition.

- a) ignored; c) forgot;
- b) failed. d) missed;

8. The wind jerked the paper out of her hand.

- a) rattled; c) irked;
- b) blew. d) twitched;

9. The boys exchanged their watches.

- a) shifted; c) swapped;
- b) trusted; d) repaired.

10. Where is Ellen's guilt ?

- a) habit; c) hint;
- b) defect; d) fault.

II. Find antonyms:

1. to soothe

- a) to annoy; c) to suggest;
- b) to abandon d) to yield;

2. innocent

- a) annoying; c) guilty;
- b) smart d) yielding;

3. to consider

- a) to regard; c) to ignore;
- b) to reduce d) to attend;

4. to spare

- a) to use; c) to yield;
- b) to neglect d) to store;

5. to gain

- a) to fail; c) to accept;
- b) to lose; d) to accuse

6. to enlarge

- a) to reduce; c) to concentrate;

- b) to suggest d) to absorb;
7. trustworthy
- a) ignorant; c) shifty;
- b) fussy d) guilty;
8. ignorant
- a) learned; c) effective;
- b) erratic d) abrupt;
9. smart
- a) polite; c) stupid;
- b) clever d) set;
10. gloomy
- a) dull; c) bright;
- b) clear d) harassing;

III. Choose the correct definition:

1. to cheer
- a) to fight or compete for; c) to suggest, to mention casually;
- b) to give shouts of joy; d) to rise into notice;
2. to go by
- a) to come forth into view; c) to pass without being noticed;
- b) to return; d) to take part in a struggle;
3. to go down
- a) to be received with approval; c) to rush at, to attack;
- b) to be wasted; d) to examine;
4. to go back
- a) to fail to fulfill; c) to fill with gladness;
- b) to base one's judgement on; d) to examine a deeper level of smth;
5. to go about
- a) to make progress; c) to pass without being noticed;
- b) to start; d) to be considered less worthy;
6. to oppose

- a) to be present at; c) to become clear or known;
 b) to be or act against; d) to become fashionable;
7. to yield
 a) to produce; c) to restore confidence or courage;
 b) to leave completely; d) to show or feel indignation;
8. resentful
 a) certain, confident; c) rough and impolite;
 b) lacking knowledge; d) feeling or showing indignation;
9. to evade
 a) to get out of the way; c) to give approval to;
 b) to keep in a special place; d) to pretend not to see;
10. to involve
 a) to have no longer; c) to get nervous or excited;
 b) to mention or introduce; d) to cause smb. to take part or be mixed up

IV. Fill in the gaps:

1. Це найкращий воротар, який коли-небудь грав у цій команді.

This is the best goal-keeper that ever ... in this team.

- a) has played; c) played;
 b) had played; d) has been playing;

2. Ви давно граєте на сцені, міс?

... you ... on the stage for a long time, miss?

- a) did ... play; c) have ... played;
 b) would... play; d) do ... play;

3. Ти не можеш пригадати, що ти робив у той час?

Can't you recollect what you ... at that time ?

- a) had done; c) were doing;
 c) had been doing; d) did;

4. Стара постійно казала про свої хвороби.

The old woman ... about her illnesses.

- a) talked; c) had been talking;
b) was talking; d) had talked;

5. Ви так засмагли, неначе все літо провели на півдні.

You've got so tanned as if you ... the whole summer in the South.

- a) had spent; c) spent;
b) have spent; d) are spending;

6. Вона поводиться так, неначе вона дитина.

She is acting as though she ... a child.

- a) is; c) has been;
b) were; d) had been;

7. Як прикро, що лікар пішов.

..... the doctor

- a) It's a pity has left; c) I wish left;
b) I wish ... didn't leave; d) I wish ... hadn't left;

8. Якби ви не сиділи на протязі, ви б не застудилися.

If you ... on the draught you ... a cold.

- a) didn't sit ... wouldn't catch; c) hadn't sat wouldn't have caught;
b) hadn't sat ... wouldn't catch; d) didn't sit ... wouldn't have caught;

9. Ти могла б порадитися з нами!

You ... us!

- a) could consult; c) could have consulted;
b) might consult; d) should have consulted;

10. Не може бути, щоб вона вам не писала. Ви просто забули.

- a) She can't write to you. You've simply forgotten.
b) She couldn't have written to you. You simply forgot.
c) It can't be true that she didn't write to you. You simply forgot.
d) She couldn't have failed to write to you. You simply forgot.

Контрольна робота для розвитку вмінь лінгвостилістичного аналізу тексту (ЛІАТ)

Variant I

I. What is metaphor? What can you say about personification? Translate the following sentences, single out metaphors.

1. We talked and talked, easily, sympathetically, wedding her experience with my articulation.
2. They walked along, two continents of experience and feeling, unable to communicate.
3. I was staring directly in front of me, at the back of the driver's neck, which was a relief map of boil scars.

II. What lexical SD can you find in the following sentences?

1. There two things I look for in a man. A sympathetic character and full lips.
2. Dorothy, at my statement, had clapped her hand over her mouth to hold down laughter and chewing gum.
3. Most women up London nowadays seem to furnish their rooms with nothing but orchids, foreigners and French novels.

III. Name all the types of epithets. Define the type of epithets in the sentences below.

1. He's a proud, haughty, consequential, turned-nosed peacock.
2. She was a faded white rabbit of a woman.
3. "Thief!"- Pilon shouted. "Dirty pig of an untrue friend!"
4. He acknowledged an early-afternoon customer with a be-with-you-in-a-minute nod.

IV. Define hyperbole. In what way does it differ from understatement?

1. I was scared to death when he entered the room.
2. The little woman, for she was of pocket size, crossed her hands solemnly.

3. The car, which picked me up on that particular guilty evening, was a Cadillac limousine about seventy-three blocks long.
4. We danced on the handkerchief-big space between the speak-easy tables.

V. Define the device used in the following sentences.

1. But they were good to me. Bloody good.
2. "Heaven must be the hell of a place."
3. Sarah was a menace and a tonic, my best enemy; Rose was a disease, my worst friend.
4. A neon sign reads: "Welcome to Reno – the biggest little town in the world".

VI. Name all the types of repetition. Define the type of it in the following examples.

1. I wake up and I'm alone, and I walk round warily and I'm alone, and I talk with people and I'm alone, and I look at his face when I'm home and it's dead.
2. Obviously – this is a streptococcal infection. Obviously.
3. And a great desire for peace, peace of no matter what kind, swept through her.
4. "So to think better of it", returned the gallant Blandois, "would be to slight a lady, to slight a lady would be to be deficient in chivalry towards the sex, and chivalry towards the sex is a part of my character.

VII. What is simile? What conjunctions are used as connectives?

1. It was an unforgettable face, and a tragic face. Its sorrow welled out of it as purely, naturally and unstopably as water out of a woodland spring.
2. Indian summer is like a woman. Ripe, hotly passionate, but fickle, she comes and goes as she pleases so that one is never sure whether she will come at all nor for how long she will stay.
3. There was no moon, a clear dark, like some velvety garment, was wrapped around the trees.
4. You're like the East, Dinny. One loves it at first sight or not at all.

I. Define the cases of onomatopoeia, alliteration and assonance.

1. The Italian trio tut-tutted their tongues at me.
2. The quick crackling of dry wood aflame cut through the night.
3. You, lean, long, lanky lath of a lousy bastard!
4. To sit in solemn silence in a dull dark dock,
In a pestilential prison, with a life-long lock,
Awaiting the sensation of a short, sharp shock
From a cheap and chippy chopper
On a big black block.

II. Analyze the given cases of metaphor.

1. The houses were black specks on a white sheet.
2. I was staring directly in front of me, at the back of the driver's neck, which was a relief map of boil scars.
3. Where this girl was a lioness, the other was a panther – lithe and quick.
4. His voice was a dagger of corroded brass.

III. Indicate the cases of metonymy.

1. He went about her room looking at her pictures, her bronzes and clays, asking after the creator of this, the painter of that.
2. “What’s the matter?” – “Your satin. The skirt’ll be a mass of wrinkles in the back.”
3. Indeed, each face on entering, had struggled to conceal dismay at seeing others there.
4. Dinah, a slim, fresh, pale eighteen, was pliant and yet fragile.

IV. What stylistic devices do you find here?

1. After a while and a cake he crept nervously to the door of the parlour.
2. I believed all men were brothers; she thought all men were husbands.
3. I'm full of poetry now. Rot and poetry. Rotten poetry.
4. When I am dead, I hope it may be said: "His sins were scarlet, but his books were read".

V. Find examples of irony.

1. "She's a charming middle-aged lady with a face like a bucket of mud.
2. With all the expressiveness of a stone Welsh stared at him another twenty seconds apparently hoping to see him gag.
3. "Well. It's shaping into a lovely evening, isn't it?" – "Great", he said. – "And if I may say so, you're doing everything to make it harder, you, little sweet."

VI. Define the type of epithets.

1. With all his heart and soul, furiously, jealously, vindictively, he was hoping Queen would not win.
2. She has taken to wearing heavy blue bulky shapeless quilted People's Volunteers trousers rather than the tight tremendous how-the-West-was-won trousers she formerly wore.
3. In the cold, gray, street-washing, milk-delivering, shutters-coming-off-the-shops early morning, the midnight train from Paris arrived in Strasbourg.
4. Her painful shoes slipped off.

VII. Single out the cases of hyperbole and understatement.

1. I was violently sympathetic, as usual.

2. She was a giant of a woman. Her bulging figure was encased in a green crepe dress and her feet overflowed in red shoes.
3. She was tickled to death to have someone to whom she could tell all about it.
4. She was a sparrow of a woman.

VIII. Define the cases of oxymoron.

1. Sprinting towards the elevator he felt amazed at his own cowardly courage.
11. He behaved pretty lousily to Jane.
12. There were some bookcases of superbly unreadable books.
13. Harriet turned back across the dim garden. The lightless light looked down from the night sky.

Variant III

1. Define the cases of onomatopoeia, assonance and alliteration.

1. Then, with an enormous, shattering rumble, sludge-puff, sludge-puff, the train cave into the station.
2. “Sh-sh”. – But I am whispering”. This continual shushing annoyed him.
3. Dreadful young creatures – squealing and squawking.

II. Analyze the given cases of metaphor.

1. Leaving Daniel to his fate, she was conscious of joy springing in her heart.
2. He smelled the ever-beautiful smell of coffee imprisoned in the can.
3. Notre Dame squats in the dusk.
4. Autumn comes
And trees are shedding their leaves,
And Mother Nature blushes
Before disrobing.

III. Indicate the cases of metonymy.

1. The delicatessen owner was a spry and jolly fifty.
2. For several days he took an hour after his work to make inquiry taking with him some examples of his pen and inks.
3. I came to the place where the Stars and Stripes stood shoulder to shoulder with the Union Jack.
4. He made his way through the perfume and conversation.

IV. What stylistic devices do you find here?

1. "Someone at the door". – "Some four, I should say by the sound".
2. Men, pals, red plush seats, white marble tables, waiters in white aprons. Miss Moss walked through them all.
3. Some writer once said: "How many times you can call yourself a Man depends on how many languages you know".

V. Define the type of epithets.

1. Ten-thirty is a dark hour in a town where respectable doors are locked at nine.
2. He loved the afterswim salt-and-sunshine smell of her hair.
3. His shriveled head bobbed like a dried pod on his frail stick of a body.
4. He sat with Daisy in his arms for a long silent time.

VI. Single out the cases of hyperbole and understatement.

1. And if either of us should lean toward the other, even a fraction of an inch, the balance would be upset.
2. She busied herself in her midget kitchen.
3. The rain had thickened, fish could have swum through the air.

VII. Define the cases of oxymoron.

1. Their bitter-sweet union did not last long.
2. You have got two beautiful bad examples for parents.
3. He opened up a wooden garage. It was full of nothing.

4. She was a damned nice woman, too.
5. A very likable young man with a pleasantly ugly face.

VIII. What are the possible causes originating graphon? Put down the utterances into the proper form.

1. She mimicked a lisp: "I don't weally know wewer I'm a good girl. The last thing he'll do would be to be mixed with a howwid woman".
2. He spoke with the flat ugly "a" and withered "r" of Boston Irish, and Levi looked up at him and mimicked: "All right, I'll give the caaads a break and staaat playing".
3. "Whereja get all these pictures?" he said. "Meetcha at the corner. Wuddaya think she's doing out there?"
4. "Lookat him go. D'javer see him walk home from school? You're French Canadian, aintcha?"

Рекомендований список підручників і літератури для домашнього читання

- I. Підручники і посібники з практики усного та писемного мовлення (УПМ) і лінгвостилістичного аналізу художнього тексту (ЛАТ):
 1. Кухаренко В.А. Практикум по интерпретации текста. – М.: Просвещение, 1987. – 176 с.
 2. Методичні вказівки для навчання писемної мови студентів I-III курсів, що вивчають англійську мову як фахову / укл. О.Д. Холодіна. – Херсон, 1999. – 48 с.
 3. Практический курс английского языка. 1 курс. / Л.И. Селянина, К.П. Гинтовт и др.; под ред. В.Д. Аракина. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999.
 4. Практический курс английского языка. 2 курс. / Л.И. Селянина, К.П. Гинтовт и др.; под ред. В.Д. Аракина. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999.

5. Практический курс английского языка. 3 курс. / В.Д. Аракин, С.Н. Бронникова и др. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999.
6. Практический курс английского языка. 4 курс. / В.Д. Аракин, И.А. Новикова и др. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999.
7. Пелевина Н.Ф. Стилистический анализ художественного текста. – Л.: Просвещение, 1980. – 272 с.
8. Совершенствуйте свой английский. Учебное пособие для ин-тов и фак. иностр. яз. / Э.П. Ельникова, З.В.Зарубина и др. – Рига: Автос, 1992.
9. Холодіна О.Д., Карпенко Н.В. Англійська мова. – Херсон, 2000. – 137 с.
10. BBC English. August 1996.
11. BBC English. September 1996.
12. Berlison S.B. English writing. – L., 1976. – 223 p.
13. Dudorova E. A practical course of conversational English. – S-Petersburg, 2000. – 344 p.
14. Collinson D. Plain English. – Buckingham: Open University Press, 1993. –121 p.
15. Gilyanova A.G. Analitical reading. – L., 1978. – 200 p.
16. Kukharengo V.A. A book of practice in stylistics. – M, 1986. – 144 p.
17. Leo Jones. Progress to proficiency. – Cambridge: Cambridge University Press, 1993.
18. Michael McCarthy. English vocabulary in use. – Cambridge: Cambridge University Press, 1993.
19. Patricia W. Peterson. Developing writing. – Washington, 1999.
20. Stuart Redman. English vocabulary in use. Pre-intermediate and intermediate. – Cambridge: Cambridge University Press, 1997.

II. Підручники і посібники з практичної граматики і практичної фонетики:

1. Блинова С.И. Практика английского языка. – С-Петербург, 2000. – 384 с.
2. Васильев В.А. Английская фонетика. – С-Петербург, 1996. – 384 с.
3. Гузеева К.А. Справочник по грамматике английского языка. – С-Петербург, 1997. – 286 с.

4. Качалова К.Н. Практическая грамматика английского языка. – М., 2000. – 717 с.
5. Каушанская В.Л. Грамматика английского языка. - М., 2000. – 319 с.
6. Каушанская В.Л. Упражнения по грамматике. – М., 2000. – 214 с.
7. Кобрин Е.А. Грамматика английского языка. Морфология. Синтаксис. – СПб.: Петербург, 2000. – 496 с.
8. Колыхалова О.А. Учитесь говорить по-английски. – М., 2000. – 232 с.
9. Соколова М.А. Практическая фонетика английского языка. – М., 1996.
10. Blokh M. English grammar exercises. – М., 1985. – 174 p.
11. Brazil D. Pronunciation for advanced learners of English. – Cambridge: Cambridge University Press, 1994.
12. Gordon E., Krylova I. A grammar of present-day English. – М., 2000. – 448 p.
13. Hewings M. Pronunciation tasks. A course for pre-intermediate learners. – Cambridge: Cambridge University Press, 1993.
14. Murphy R. English grammar in use. – Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
15. Murphy R. Essential grammar in use. – Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
16. O'Connor. Better English Pronunciation. – Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
17. Thomson A., Martinet A. A practical English grammar. – Oxford: Oxford University Press, 1997. – 383 p.
18. Thomson A., Martinet A. A practical English grammar. Exercises 1, Exercises 2. – Oxford: Oxford University Press, 1997. – 199 p.
19. Thomson Ian. Intonation practice. – Oxford: Oxford University Press, 1998.

III. Рекомендована література для домашнього читання

1. Austin J. Sense and Sensibility.
2. Austin J. Pride and Prejudice.
3. Bradbury R. Dandelion Wine. The One Who Waits.
4. Brontë C. Wuthering Heights.

5. Brontë C. Jane Eyre.
6. Carroll L. Through the Looking Glass.
7. Collins W. The Woman in White.
8. Collins W. The Moonstone.
9. Conan Doyle. The Adventures of Sherlock Holmes.
10. Conan Doyle. The Hound of the Baskervilles.
11. Christie A. Short Stories.
12. Davies L. Nest of Vipers.
13. Drury A. Decision.
14. Fitzgerald F.S. Tender Is the Night.
15. Fitzgerald F.S. The Great Gatsby.
16. Fowles J. The French Lieutenant's Woman.
17. Galsworthy J. The Man of Property.
18. Golding W. The Lord of the Flies.
19. Grisham J. The Partner. The Firm. The Chamber. The Client. The Pelican Brief.
The Rain Maker.
20. Hardy T. Tess of the D'Urbervilles.
21. O. Henry. 100 Selected Stories.
22. Maugham S. Stories. Theatre. Rain and Other Stories. The Man With the Scar
and Other Stories.
23. Rendell R. Vanity Dies Hard.
24. St. James I. Final Resort.
25. Salinger J. Nine Stories.
26. Show I. Rich Man, Poor Man.
27. Wharton E. The Age of Innocence.

ТЕОРЕТИЧНІ КУРСИ

Історія англійської мови

Тематика курсу

I. Теоретичні аспекти історії англійської мови.

1. Предмет і завдання історії англійської мови.
2. Концепція лінгвістичної зміни.
3. Причини мовної еволюції.
4. Сучасні германські мови.

II. Германські мови та їх лінгвістичні риси.

1. Давньогерманська мова та її розпад.
2. Наголос у давньогерманській мові.
3. Закони Грімма та Вернера.
4. Граматика давньогерманського періоду: засоби словотворення, сильні та слабкі дієслова, аблаут.
5. Словникова база давньогерманського періоду.

III. Хронологічний розподіл в історії англійської мови.

1. Періоди та їх коротка характеристика.
2. Германське заселення Британії. Історичні події (V-XI ст.).
3. Давньоанглійські діалекти.

IV. Фонетика давньоанглійської мови.

1. Наголос у давньоанглійській мові.
2. Зміни наголошених голосних.
3. Розвиток нових монофтонгів і дифтонгів. Переломлення і дифтонгізація.
4. Палатальна мутація.
5. Зміни давньоанглійських приголосних: ствердіння, ротацізм, озвучення та оглушення фрикативних приголосних.
6. Західно-германська гемінація приголосних.
7. Система давньоанглійських приголосних.

V. Граматика давньоанглійської мови.

1. Частина мови та граматичні категорії.
2. Іменник. Відмінки і відміни.
3. Займенник. Особові та вказівні займенники.
4. Прикметник. Ступені порівняння.
5. Дієслово та його граматичні категорії.

6. Морфологічна класифікація дієслів: сильні, слабкі, малі групи дієслів.
7. Безособові форми дієслова (інфінітив та дієприкметник).

VI. Словникова база давньоанглійської мови.

1. Етимологічні прошарки давньоанглійського словника.
2. Запозичення із кельтської мови.
3. Вплив латинської мови на давньоанглійський словник.
4. Словотворення.

VII. Еволюція звукової системи з XI по XVIII ст.

1. Наголос у середньоанглійському і ранньому новоанглійському періодах.
2. Ненаголошені голосні. Зміни наголошених голосних.
3. Кількісні зміни голосних.
4. Якісні зміни голосних.
5. Великий зсув голосних та його інтерпретації.
6. Еволюція приголосних у середньоанглійському і ранньому новоанглійському періодах.

VIII. Еволюція граматичної системи з XI по XVIII ст.

1. Іменник у середньоанглійському періоді та його граматичні категорії.
2. Займенник. Розвиток артиклів.
3. Прикметник. Ступені порівняння.
4. Дієслово. Еволюція його граматичних категорій.
5. Сильні, слабкі, малі групи дієслів.
6. Безособові форми. Розвиток герундію.
7. Виникнення нових аналітичних форм: майбутній час, пасивний стан, умовний спосіб, перфектні форми, продовжений час, категорія виду.
8. Питальні та заперечні форми з “do”.
9. Розвиток синтаксичної системи.

IX. Розвиток англійської словникової бази з XII по XX ст.

1. Вплив скандинавських мов на англійський словник.
2. Вплив французької мови на словник середньоанглійського періоду.
3. Запозичення з класичних мов.

4. Запозичення із сучасних мов (німецької, французької, іспанської, португальської, італійської, російської та ін.).

Рекомендована література

1. Алексеева Л.С. Древнеанглийский язык. – М., 1971.
2. Аракин В.Д. История английского языка. – М., 1985.
3. Арсеньева М.Г., Балашова С.П. Введение в германскую филологию. – М., 1980.
4. Иванова И.П., Чехоян Л.П. История английского языка. – М., 1976.
5. Ильиш Б.А. История английского языка (на англ. яз). – Л., 1973.
6. Методические рекомендации по организации самостоятельной работы в курсе “История английского языка”/ сост. Л.Н. Покорная. – Херсон, 1992.
7. Методичні рекомендації та практичні завдання з курсу “Історія англійської мови”/ укл. А.М. Ілліна. – Херсон, 1993.
8. Расторгуева Т.А. История английского языка (на англ. яз.). – М., 1983.
9. Расторгуева Т.А. Очерки по исторической грамматике английского языка. – М., 1989.
10. Программы педагогических институтов. Сборник №14. – М., 1985.
11. Смирницкий А.И. История английского языка (средний и новый периоды). – М., 1965.
12. Усова Г.С. История Англии. – С Петербург, 1999.
13. Lass R. Old English. A historical linguistic companion. – Cambridge: Cambridge University Press, 1998. – 300 p.
14. The Oxford Illustrated History of Britain / ed. Kenneth O. Morgan. – Oxford-New York, 1997.
15. Zaitseva S. Early Britain. – М., 1975.

Лексикологія англійської мови

Тематика курсу

I. Морфемна структура англійського слова. Словотвір.

1. Афіксація. Префікси. Суфікси.
2. Походження афіксів.
3. Складні слова.
4. Компоненти складних слів та стосунки між ними.
5. Класифікація складних слів.
6. Конверсія.

II. Мовна семантика.

1. Типи значень.
2. Зміна значення слова.
3. Полісемія слова.
4. Омонімія.
5. Лексико-семантична класифікація словникового складу.
6. Синоніми. Антоніми.
7. Спільний знаменник значення. Теорія семантичного поля.

III. Сталі словосполучення (фразеологічні одиниці).

1. Вільні словосполучення і фразеологізми.
2. Лексична валентність.
3. Фразеологія як мовна дисципліна.
4. Структура стійких словосполучень.
5. Метод семантичної ідентифікації.
6. Класифікація фразеологічних одиниць.
7. Синонімія фразеологічних одиниць.
8. Фразеологізми-антоніми.
9. Полісемія фразеологічних одиниць.
10. Джерела походження фразеологізмів.

IV. Складові англійського лексикону.

1. Власно мовна лексика.
2. Залишки кельтських мов в англійській.
3. Елементи ранньолатинської мови.
4. Запозичення з романських мов. Норманське завоювання.

5. Четвертий шар латинських запозичень.
6. Елементи грецької мови.
7. Запозичення з інших германських мов.
8. Лексичні запозичення з часів раннього Відродження.
9. Асиміляція запозичень. Фонетична адаптація.
10. Граматична асиміляція. Лексична асиміляція.

V. Склад сучасної лексичної системи.

1. Неологізми.
2. Архаїзми та історизми.
3. Етимологічні дублети.
4. Лексичні інтернаціоналізми.
5. Діалекти і сленг. Шкільний сленг.
6. Табу і евфемізми.
7. Внесок окремих осіб до лексичної скарбниці мови.
8. Терміни і термінологія.
9. Утворення псевдотермінів.
10. Епоніми.
11. Місномація.
12. Детермінологізація.

VI. Основи англійської лексикографії.

1. Головні етапи історії розвитку словника.
2. Коротка історія створення Оксфордського словника англійської мови.
3. Типи сучасних словників.

VII. Варіанти англійської мови.

1. Англійська мова у США.
2. Типово американські лексичні відмінності.
3. Американські діалекти.
4. Англійська мова в Канаді.
5. Англійська мова в Австралії.
6. Нестандартні варіанти англійської мови (креольські і піджин).

VIII. Лексична система і дослідження її структури.

1. Синхронія і діахронія в лексикології.
2. Методи дослідження лексики.
3. Мовні школи і структурне дослідження лексики.
4. Будова мовної моделі.
5. Заміна одного лексичного елемента іншим (субституція)
6. Перестановка мовних елементів.
7. Дистрибутивний аналіз.
8. Аналіз мовної одиниці за безпосередньо складовими.
9. Трансформація однієї форми в іншу.
10. Семантична модель аналізу.
11. Метод семантичних опозицій.
12. Аналіз тексту.
13. Статистичні методи дослідження лексики.

Рекомендована література

1. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. – М.: ИИЛ, 1955.
2. Балли Ш. Французская стилистика. – М.: ИИЛ, 1961.
3. Гальперин И.Р. Очерки по стилистике английского языка. – М.: ИИЛ, 1958.
4. Кунин А.В. Английская фразеология. – М.: Высш. шк., 1970.
5. Смирницкий А.И. Лексикология английского языка. – М.: ИИЛ, 1956.
6. Уфимцева А.А. Лексикология // Теоретические проблемы языкознания. – М.: Наука, 1968.
7. Arnold I. The English word. – М.: Higher School Publishing House, 1973.
8. Bloomfield L. Language. – New York: Harper, 1933.
9. Galperin I. Stylistics. – М.: Higher School Publishing House, 1971.
10. Ginzburg R., Khidekel S. A course in modern English lexicology. – М.: Higher School Publishing House, 1966.
11. Раєвська Н.М. English lexicology. – К.: Вища шк., 1971.

12. The Oxford English dictionary. – Oxford: Clarendon Press, 1961.
13. Webster's Seventh New Collegiate Dictionary. – Toronto: Thomas Allen, 1972.
14. Wood F. English verbal idioms. – L.: MacMillan, 1979.

Теоретична граматика

Тематика курсу

I. Морфологія.

1. Іменник.

Категорія роду іменника в англійській мові. Використання лексичних і словотвірних засобів для виразу категорії роду живих предметів. Співвіднесеність окремих неживих предметів з особовими займенниками чоловічого і жіночого роду (car, ship, sun). Категорія числа. Продуктивні і непродуктивні моделі форми множини.

Змістові відношення між іменником і особовою формою дієслова та категорією числа (there was lots of space, the police has/have arrived). Категорія відмінку іменників в англійській мові. Стилiстичні розбіжності між двома засобами виразу присвійності (іменник у присвійному відмінку/іменник з прийменником of). Сучасні тенденції у розвитку категорій іменника.

2. Артикль.

Артикль як засіб виразу категорії означеності/неозначеності. Сучасні тенденції у вживанні артиклю в англійській мові.

3. Займенник.

Основні тенденції вживання займенників. Витіснення називного відмінку особових займенників об'єктним. Атрибутивне вживання абсолютної форми присвійного займенника. Заміна у герундіальних комплексах присвійного займенника особовим займенником в об'єктному відмінку (I'm looking forward to him coming tomorrow). Вживання зворотних займенників замість особових (I and people like myself understand it).

4. Дієслово.

Морфологічна і функціональна класифікація англійського дієслова. Система дієслівних категорій: вид, час, спосіб, стан, особа, число. Дієслівні форми як основний засіб виразу часового значення. Вираз часового значення лексичними засобами. Співвідношення категорії часової віднесеності із значенням виду в англійській мові, елементи граматики видового значення в англійській мові. Функціональні особливості часових форм англійської мови. Засоби передачі значень англійських часових форм рідною мовою.

Сучасні тенденції розвитку часової системи англійського дієслова: скорочення вживання Past Perfect, розширення сфери вживання часів групи Continuous, витіснення форм Present Indefinite формами Present Continuous для вираження запланованої дії, що відноситься до найближчого майбутнього, розповсюдження форм Continuous на формули мовного етикету.

Деякі методичні прийоми навчання учнів часовим формам англійської мови – системне (поетапне) ознайомлення учнів з часами англійського дієслова.

5. Стан.

Особливості семантики і форм пасивного стану в англійській мові. Функціональні розбіжності у вживанні форм стану в англійській і в рідній мовах. Неозначені форми дієслова. Деякі труднощі у навчанні їх рецепції. Спільності і розбіжності у значеннях інфінітиву і герундію. Сучасна тенденція в англійській мові щодо розширення вживання герундію за рахунок скорочення вживання інфінітиву. Герундій як особливий вид неозначеної форми дієслова, який відсутній у рідній мові. Основні труднощі в засвоєнні англійського дієслова і можливі шляхи їх подолання. Короткі відомості про прикметник, прислівник і їх специфіку в англійській мові порівняно з рідною.

II. Синтаксис.

Загальна характеристика головних моделей англійського речення.

Вторинна предикативність як одна із характерних ознак речення в англійській мові (складний додаток, виражений інфінітивом або дієприкметником). Абсолютна конструкція та її варіанти.

Порядок слів у реченні. Граматична функція порядку слів в англійській мові. Інверсія та її функція. Повна і часткова інверсія як граматичний засіб оформлення деяких типів речень і як засіб актуального членування речення. Засоби вираження теми і реми висловлювання в англійській мові.

Короткі відомості про основні розбіжності між простим і складним реченням англійської мови.

Характеристика структурних і семантичних особливостей словосполучень у сучасній англійській мові.

Рекомендована література

1. Бархударов Л.С. Очерки по морфологии английского языка. М.: Высшая школа, 1973.
2. Блумфильд Л. Язык. – М.: Прогресс, 1968.
3. Есперсен О. Философия грамматики. – М.: Изд-во иностр. лит-ры, 1958.
4. Почепцов Г.Г. Теоретическая грамматика современного английского языка. – М.: Высшая школа, 1981.
5. Смирницкий А.И. Морфология английского языка. – М.: Изд-во лит-ры на ин. яз., 1959.
6. Смирницкий А.И. Синтаксис английского языка. - М.: Изд-во лит-ры на ин. яз., 1957.
7. Чейф У.Л. Значение и структура языка. – М.: Прогресс, 1975.
8. Fries C. The structure of English. – N Y: Harcourt, Brace, 1992.
9. Iyish B. The structure of modern English. – L.: Просвещение, 1971.
10. Sweet H. A new English grammar logical and historical. – Oxford: Clarendon Press, 1998.

Теоретична фонетика

Тематика курсу

1. Короткий історичний нарис розвитку фонетичної системи англійської мови. Великий зсув голосних і його наслідки для фонетичної системи англійської мови.
2. Вокалізм.

Характеристика англійського вокалізму у порівнянні з вокалізмом рідної мови. Спільні риси і розбіжності голосних в англійській і рідній мовах за основними фонологічними опозиціями: ознаками ряду і підйому з їх підрозділами, лабіалізацією, довготою, напруженістю, стабільністю, біфонемністю, відступом. Розвиток ненаголошеного вокалізму. Основні труднощі під час постановки вимови англійських голосних і можливі шляхи їх подолання.

3. Консонантизм.

Характеристика англійського консонантизму у порівнянні з консонантизмом рідної мови. Спільні риси і розбіжності приголосних в англійській і рідній мовах за основними фонологічними опозиціями: ознаками місця і засобу артикуляції, участі голосу, аспірації, напруженості, палатальності. Основні труднощі під час постановки вимови англійських приголосних і можливі шляхи їх подолання.

Алофони як основні об'єкти навчання під час постановки вимови. Труднощі при навчанні алофонічному варіюванню в англійській мові. Можливі шляхи подолання інтерферуючого впливу рідної мови і позитивного переносу з рідної мови.

4. Наголос.

Розрізнявальна функція словесного наголосу та акцентні типи слів в англійській мові у порівнянні з рідною мовою.

5. Інтонація.

Основні типи інтонаційних структур в англійській мові і їх специфіка у порівнянні з інтонацією рідної мови. Основні труднощі при навчанні інтонації і деякі шляхи їх подолання.

Рекомендована література

1. Антипова А.А. Система английской речевой интонации. – М., 1979.
2. Зиндер Л.Р. Общая фонетика. – Л., 1979.
3. Соколова М.А. English phonetics. A theoretical course. – М.: Высшая школа, 1991.

4. Торсуев Г.П. Фонетическая структура слова. – М., 1962.
5. Brown S. Listening to spoken English. – М., 1984.
6. Leontyeva S. F. A theoretical course of English. – М., 1988.
7. O'Connor T. Phonetics. – L., 1979.

Стилїстика

Тематика курсу

I. Деякі загальнотеоретичні проблеми стилїстики.

1. Предмет і завдання стилїстики.
2. Стилїстика у системі наук.
3. Загальнометодологічні основи стилїстики.
4. Загальнонаукові основи стилїстики.
5. Основні поняття стилїстики.

II. Стилїстична фонетика, графо-фонеміка і графіка.

1. Фонетичні засоби стилїстики.
2. Графіко-фонетичні засоби стилїстики.
3. Графічні засоби стилїстики.

III. Стилїстична морфологія.

1. Поняття виразного засобу і стилїстичного прийому на морфологічному рівні.
2. Стилїстичні прийоми використання іменників.
3. Стилїстичні прийоми використання прикметників.
4. Стилїстичні прийоми використання займенників.
5. Стилїстичні прийоми використання прислівників.
6. Стилїстичні прийоми використання дієслів.

IV. Стилїстична лексикологія.

1. Стилїстична диференціація словарного складу англійської мови.
2. Стилїстичне використання слів, які входять до лексико-стилїстичної парадигми.
3. Стилїстичне використання фразеології.

V. Стилiстичний синтаксис.

1. Поняття виразного засобу i стилiстичного прийому на синтаксичному рiвнi.
2. Виразнi засоби синтаксису.
3. Стилiстичнi прийоми синтаксису.

VI. Стилiстична семасiологiя.

1. Фiгури замищення (якостi i кiлькостi).
2. Фiгури сумiсництва (тотожностi, протилежностi, нерiвностi).

VII. Стилiстика тексту.

1. Текст i деякi вихiднi поняття стилiстики.
2. Текст i основнi поняття стилiстики.
3. Деякi основнi категорiї тексту та їх стилiстичне використання.
Інтегративнiсть тексту.
Дискретнiсть тексту.
Персональнiсть/iмперсональнiсть тексту.
Установка на читача.

VIII. Стилiстична диференцiацiя англiйської мови.

1. Основнi стилi мовленнєвої дiяльностi: офiцiйно-дiловий стиль, науково-професiйний стиль, публiцистичний стиль, лiтературно-розмовний стиль, фамiльярно-розмовний стиль.

Рекомендована лiтература

1. Арнольд И.В. Стилiстика современного англiйского языка. Стилiстика декодирования. – Л.: Просвещение, 1981. – 294 с.
2. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества. – М.: Искусство, 1979. – 423 с.
3. Виноградов В.В. Стилiстика. Теория поэтической речи. Поэтика. – М.: Изд-во АН, 1963. – 255 с.
4. Кухаренко В.А. Интерпретация текста. – Л.: Просвещение, 1979. – 327 с.
5. Мороховский А.Н. Стилiстика англiйского языка. – К.: Вища школа, 1984. – 247 с.

6. Почепцов Г.Г. Синтагматика англійського слова. – К.: Вища школа, 1976. – 109 с.
7. Скребнев Ю.М. Очерк теорії стилістики. – Горький, 1975. – 175 с.
8. Степанов Ю.С. Французська стилістика. – М.: Вища школа, 1965. – 355 с.
9. Amosova N.N. English contextology. - L., 1968. – 178 p.
10. Galperin I.R. Stylistics. – М.: Higher School Publishing House, 1971. – 343 p.
11. Plyish B.A. The structure of modern English. – L.: Higher School Publishing House, 1971. – 366 p.

Країнознавство

Тематика курсу

1. Географічне положення Об'єданого Королівства, його природні умови, територіальний розподіл.
2. Історичні особливості розвитку Британії: рання історія країни, середньовіччя, феодальний період, англійська революція та громадянська війна, індустріальна революція, вікторіанська епоха, Велика Британія у I-й і II-й світових війнах, XX сторіччя.
3. Населення Об'єданого Королівства. Етнічний склад. Національні і мовні розбіжності.
4. Британська монархія. Державна символіка та королівські регалії.
5. Державний та політичний устрій Об'єданого Королівства. Британська конституція і її особливості. Парламент. Структура уряду. Виборча система.
6. Економіка Об'єданого Королівства. Основні економічні райони та міста. Сільське господарство.
7. Освіта в Об'єданому Королівстві (початкова, середня та вища освіта).
8. Культурне та суспільне життя в Об'єданому Королівстві.
9. Мистецтво. Театр. Кіно. Засоби масової інформації.
10. Національні свята в Об'єданому Королівстві; традиції та звички.
11. Релігія в Об'єданому Королівстві.

12. Географічне положення США. Історичні особливості розвитку США: доколумбова Америка, колонізація Північної Америки, війна за незалежність, утворення США, громадянська війна та її наслідки, Америка наприкінці XIX – початку XX ст., II світова війна, зовнішньо- та внутрішньополітичне життя післявоєнних років.
13. Населення США. Етнічний склад.
14. Державний та політичний устрій США. Конституція США, історія, структура, зміст. Структура і функції конгресу. Інститут президентства.
15. Загальна характеристика економіки США. Великі міста.
16. Початкова, середня та вища освіта у США.
17. Національні традиції. Засіб життя.
18. Культура США.

Рекомендована література

1. Англия: книга для чтения / сост. Куприянова В.Р. – Л., 1963.
2. Барбарига А.А. Британские университеты. – М., 1979.
3. Кертман Л.Е. География, история и культура Англии. – М., 1979.
4. Польская Н.М. Великобритания. Экономические районы и города. – М., 1981.
5. Химунина Т.Н. В Великобритании принято так. – М.: Просвещение, 1984.
6. A Book of Britain. – London, 1977.
7. An Outline of American Geography. – USA: US Information Agency, 1990.
8. An Outline of American Government. – USA: US Information Agency, 1990.
9. An Outline of American History. – USA: US Information Agency, 1990.
10. Britain: an Official Handbook. – London, 1984.
11. Britain's Ethnic Minorities. - London: Foreign and Commonwealth Office, 1994.
12. Britain in the European Union. - London: Foreign and Commonwealth Office, 1995.
13. Britain's Monarchy. A Factual Guide. – London, 1995.

14. Britain's System of Government. - London: Foreign and Commonwealth Office, 1995.
15. Britain's Voluntary Organizations. - London: Foreign and Commonwealth Office, 1994.
16. Education in Britain. - London: Foreign and Commonwealth Office, 1996.
17. England: History, Geography, Culture. – Kiev, 1976.
18. Focus on Britain. – London: Foreign and Commonwealth Office, 1996.
19. Garwood C. Aspects of Britain and the USA. – Oxford: Oxford University Press, 1995.
20. James O'Driscoll. Britain. – Oxford: Oxford University Press, 1997.
21. Justice and the Law. - London: Foreign and Commonwealth Office, 1995.
22. People in Britain. – London: Foreign and Commonwealth Office, 1996.
23. Parliamentary Elections in Britain. - London: Foreign and Commonwealth Office, 1994.
24. Stevenson D. American life and Institutions / in Ernst Keeth Verlag. – 1994.
25. Tenson I., Voitova G. Habits and Ways in Great Britain and in the United States. – M., 1978.
16. The Oxford Illustrated History of Britain / ed. Kenneth O. Morgan. – Oxford-New York, 1997.

Теорія і практика перекладу

Тематика курсу

1. Вступ до теорії та практики перекладу. Історія розвитку перекладацької справи. Принцип “перекладність” та “неперекладність”. Лінгвістичні та екстралінгвістичні аспекти перекладу. Місце теорії та практики перекладу у підготовці викладачів іноземної мови.
2. Основні поняття та принципи побудови теорії та практики перекладу. Основні методи перекладу. Загальна та окрема теорія перекладу. Моделі перекладу. Порівняльний аналіз як основний метод перекладацького дослідження. Об'єктивна та суб'єктивна сторона перекладацької діяльності.

3. Еквівалентність перекладу. Поняття семантичної еквівалентності оригіналу і перекладу. Поняття типу еквівалентності. Особливості досягнення еквівалентності перекладу на рівні різних типів еквівалентності.
4. Прагматика перекладу. Поняття прагматичної еквівалентності перекладу. Поняття комунікативного ефекту перекладу і прагматичної адаптації перекладу. Методи оцінки якості перекладу. Поняття адекватності перекладу. Основні випадки порушення еквівалентності перекладу: буквальний і вільний переклад.
5. Засоби досягнення еквівалентності. Основні види перекладацьких трансформацій. Перекладацька транскрипція і транслітерація. Перекладацьке калькування. Лексико-семантичні заміни: конкретизація, генералізація, модуляція значення мовної одиниці при перекладі. Синтаксичне уподібнення. Членування та об'єднання речень при перекладі. Лексико-граматичні трансформації. Експлікація та компенсація змісту при перекладі.
6. Практичні аспекти перекладу. Текст як одиниця перекладу. Поняття перекладацької відповідності. Лексичні, фразеологічні і граматичні відповідності. Контекст (вузький і широкий). Випадки неможливості використання словникової відповідності. Поняття оказіональної відповідності. Проблеми передачі конотативного значення слова. Переклад емоційної лексики та стилістично визначених слів. Переклад метафор, метонімії, гри слів, тощо. Переклад науково-технічних і суспільно-політичних термінів. Передача власних іменників, географічних назв і т.п. Переклад неологізмів. Питання перекладу фразеології. Вибір граматичної відповідності при перекладі.
7. Принципи навчання перекладу. Поняття навчального перекладу. Розвиток вмінь і навичок перекладу. Специфіка навчання усному і письмовому перекладу. Градація складності матеріалу у змістовому, мовному і власно перекладацькому аспекті. Використання перекладацьких вправ для закріплення і практичного оволодіння прийомами і методами перекладу.

Організація контролю і оцінки роботи учнів щодо перекладу. Типові помилки перекладу і методи їх аналізу і виправлення.

Рекомендована література

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод. – М., 1975.
2. Виноградов В.С. Лексические вопросы перевода художественной прозы. – М., 1978.
3. Влаков С., Флорин С. Непереводимое в переводе. – М., 1980.
4. Зорівчак Р.П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. – Львів, 1983.
5. Комиссаров В.Н. Лингвистика перевода. - М., 1980.
6. Копанев П.И. Вопросы истории и теории художественного перевода. – Минск, 1972.
7. Коптілов В.В. Теорія та практика перекладу. – Київ, 1982.
8. Корунець І.Н. A course in the theory and practice of translation. – Київ, 1986.
9. Крупнов Н.В. Курс перевода. – М., 1979.
10. Латышев Л.К. Курс перевода (эквивалентность перевода и способы ее достижения). – М., 1981.
11. Миньяр-Белоручев Р.К. Общая теория перевода и устный перевод. – М., 1980.
12. Найда Ю. К науке переводить. Принципы соответствий // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М., 1978. – С. 114-137.
13. Нойберт А. Прагматические аспекты перевода // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М., 1978. – С. 185-202.
14. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. – М., 1974.
15. Федоров А.В. Основы общей теории перевода. – М., 1983.
16. Чебурашкин Н.Д. Технический перевод в школе. – М., 1987.
17. Швейцер А.Д. Перевод и лингвистика. – М., 1973.
18. Quirk R., Greenbaum S. A university grammar of English. – М., 1982.
19. Seidl J., McMordie W. English idioms and how to use them. – М., 1983.

Порівняльна типологія англійської та української мов

Тематика курсу

I. Основні поняття лінгвістичної типології та методи типологічного аналізу.

II. Типологія фонетичних і фонологічних систем порівнюваних мов.

1. Вокалізм і консонантизм як основні фонологічні підсистеми. Співвідношення голосних і приголосних.
2. Кількісні і якісні відмінності системи голосних. Основні фонологічні опозиції.
3. Система приголосних. Сполучуваність звуків у мовленні. Типи позиційного чергування фонем.
4. Принципи поділу слів на склади. Спільні і відмінні типи складів.
5. Типи наголосу. Ізоморфні та аломорфні явища.
6. Інтонація як універсалія.

III. Типологія лексичних систем.

1. Морфологічна структура слова у порівнюваних мовах.
2. Значення безафіксального способу словотворення в англійській мові. Афіксальний спосіб словотворення у порівнюваних мовах.
3. Типи словотвірних моделей.
4. Ступінь розповсюдження словоскладання в українській та англійській мовах.
5. Шари запозиченої лексики.
6. Семантична вмотивованість слова.
7. Структурні типи фразеологізмів.

IV. Типологія морфологічних систем.

1. Аналітизм і синтетизм в англійській та в українській мовах. Критерії виділення частин мови.
2. Класифікація частин мови.
3. Типологічна характеристика морфологічних категорій іменника.

4. Типологічна характеристика дієслова. Класи дієслів. Категорія виду і часу. Категорія стану. Категорія особи.
5. Прикметник. Синтетичні та аналітичні форми вираження ступені якості.
6. Морфологічні категорії займенників.
7. Прислівник. Класи прислівників.
8. Числівник. Групи числівників.
9. Синтагматичні властивості слів категорії стану.
10. Класи функціональних слів та їх характеристика.
11. Неозначені (безособові) форми дієслова та їх категорії.

V. Типологія синтаксичних систем.

1. Словосполучення і речення.
2. Типи словосполучень.
3. Просте речення.
4. Підмет і присудок. Їх структурно-семантичні типи.
5. Структурні схеми речень.
6. Типи підрядних речень і способи їх поєднання з головним реченням.
7. Рема-тематичне членування речення.

Рекомендована література

1. Акодес М.И. Английский язык. Имя прилагательное. – К.: Вища школа, 1997.
2. Аракин В.Д. Сопоставительная типология скандинавских языков. – М., 1984.
3. Аракин В.Д. Типология родного и изучаемого языков и проблемы методического прогнозирования // Методика работы над практическим курсом английского языка. – М., 1984. – С. 26-52.
4. Бурлак А.И. Technical English. – К.: Вища школа, 1980.
5. Гухман М.М. Историческая типология и проблема диахронических констант. – М., 1981. – С. 3-61.
6. Гухман М.М. Понятийные категории, языковые универсалии и типология // Вопросы языкознания. – 1985. - № 3.
7. Изучаем есперанто // Заграница. - 2001. - № 1-3.

8. Конецкая В.П. Морфологические иррегулярности и аномалии в сравнительной типологии // Исследования по сопоставительной типологии языков. – М., 1982. – С. 73-87.
9. Корунець І. Contrastive typology of the English and Ukrainian languages. – К.: Либідь, 1995.
10. Кубрякова Е.С., Панкрац Ю.Г. Морфонология в описании языков. – М., 1983. – С. 8-32; 101-112.
11. Резвцова М.Д. Практикум по сравнительной типологии английского и русского языков. - М.: Просвещение, 1989.
12. Ярцева В.Н. Контрастивная грамматика. – М., 1981.
13. Quirk R. The language system of modern English. – Oxford: Oxford University Press, 1992.

Література Британії та США

Тематика курсу

Британська література

I. Епоха Середньовіччя.

1. Англо-саксонський період в англійській літературі.
2. Англо-норманський період в англійській літературі.
3. Становлення епохи Відродження. Творчість Дж. Чосера. Народні балади.

II. Епоха Відродження в Англії.

1. Творчість У. Шекспіра. Перший період. Другий період. Третій період. “Король Лір”. “Гамлет”.
2. Бен Джонсон.

III. XVII Століття.

1. Англійська література періоду Революції та відновлення монархії.
2. Джон Мільтон.

IV. XVIII Століття.

1. Епоха Просвітництва в Англії. Даніель Дефо “Робінзон Крузо”. Дж. Свіфт “Пригоди Гуллівера”. Г. Філдінг. Р. Шерідан. Р. Бернс.

V. Епоха романтизму.

1. Романтизм в Англії. У. Уордсворт. В. Скотт. Дж. Г. Байрон. П. Шеллі. Дж. Кітс.

VI. Реалізм XIX століття.

1. Критичний реалізм в Англії. Література чартизму. Е. Джонс. Ч. Діккенс. В. Теккерей. Ш. Бронте. Е. Гаскелл. Дж. Еліот.

VII. Критичний реалізм кінця XIX – початку XX століття.

1. Англійська література на рубежі століть. Т. Гарді. Б. Шоу. Дж. Голсуорсі.

VIII. Сучасна англійська література.

1. Р. Фокс. Ш. О'Кейсі. Дж. Олдрідж.

Американська література

IX. Епоха Просвітництва в Америці.

1. Романтизм в американській літературі. В. Ірвінг. Ф. Купер. Г. Лонгфелло.
2. Література аболіціонізму. Дж. Уілтер.

X. Період від громадянської війни до початку XX століття.

1. Критичний реалізм в Америці. У. Уітмен. М. Твен. Ф. Норріс. Дж. Лондон. Т. Драйзер.

XI. Сучасна американська література. А. Мальц. Г. Фаст. Дж. Селінджер. Г. Уеллс.

XII. Сучасні англійські та американські драматурги. Дж. Осборн. А. Вескер.

XII. Дитяча література. Дитячі римівки. Л. Керролл.

XIII. Англійська та американська література 80-90-х років.

Рекомендована література

1. Аниксти Н. И. Очерки по английской литературе. – М., 1980.
2. Мендельсон С. П. Роман США сегодня. – М., 1978.
3. Хрестоматия по английской и американской литературе. – Л., 1969.
4. A century of modern American literature. – М., 1971.
5. A century of modern English literature. – М., 1967.
6. A century of modern English poetry. – М., 1972.

Рекомендації до проведення семінарських і практичних занять

Проведення семінарських і практичних занять – це важливий етап не тільки у вивченні теоретичних курсів сучасної англійської мови, а й у загальнонауковій підготовці студентів. Завдання цього етапу навчання полягає, по-перше, у тому, щоб поглибити і закріпити знання, отримані під час прослуховування лекційних курсів, по-друге, – щоб виробити вміння і навички лінгвостилістичного аналізу текстів, що сприяло б їх більш глибокому розумінню, по-третє, – щоб допомогти розвитку навичок аналітичного мислення як під час роботи зі спеціальною літературою, так і під час роботи над текстом.

Підготовка до семінарських занять, як і самостійна робота студентів з підручниками, головним чином має індивідуальний характер, однак для більш вдалого проведення подібної роботи рекомендується використовувати вже апробовані методи і прийоми. Деякі з них наведено нижче.

При підготовці теоретичних питань рекомендується вивчати і конспектувати матеріал не за авторами, а за проблемами. Для цього у конспекті після назви теми семінару і питання, що виноситься на обговорення, слід коротко сформулювати суть питання (визначення явища, класифікація явищ і т.п.) так, як її викладено у лекційному курсі. Далі слід конспективно розкрити думку іншого автора щодо даної проблеми, вказуючи при цьому, у чому полягають спільності і розбіжності трактування цієї проблеми у лекційному курсі і у роботах даного автора. За тим же принципом подаються й інші точки зору. У тому випадку, якщо класифікація будь-яких явищ, що запропонована в одному із джерел, відрізняється від класифікації, наданої у лекційному курсі, слід використовувати класифікацію курсу, а із джерел вилучити матеріал для описування і характеристики даних явищ. У висновках необхідно викласти власну думку щодо даної проблеми.

Конспект слід вести на одній (правій) сторінці зошита з тим, щоб ліва сторінка залишалася для запису прикладів щодо даного явища, які студенти знайшли самі у ході занять з практики англійського мовлення або з домашнього

читання, а також при вивченні додаткового матеріалу, що може з'явитися під час обговорення даного питання на семінарському занятті.

Організація самостійної роботи зі студентами-заочниками та екстернами

Самостійна робота зі студентами-заочниками та екстернами, як правило, проводиться у позаурочний час. Щоб робота принесла позитивних результатів, її необхідно правильно спланувати і організувати. Організаційна робота у цьому напрямі включає складання плану роботи, підготовку методичної документації з самостійної роботи, розробку спеціальних лекцій з методики її проведення, обмін досвідом самостійної роботи викладачами і його узагальнення, підготовку наочності щодо роботи з підручником та ін.

З початку навчального року під час консультацій викладачі кафедр проводять зі студентами бесіди за темами: “Мета самостійної роботи”, “Методика роботи з предметними каталогами”, “Методика конспектування рекомендованої літератури”, “Ведення лінгвістичного словника”, “Методика користування конспектами лекцій і першоджерел”. У ході бесід бажано роз'яснювати студентам, як важливо навчитися раціонально планувати свій навчальний час. Щоб праця була ефективною, її слід ретельно спланувати згідно певної системи.

Викладачами кафедри до початку навчального року складаються робочі програми для теоретичних і практичних курсів. Після цього викладачі рекомендують студентам скласти календарні плани роботи. При цьому важливо переконати студента, що плануючи таким чином свою роботу, він зберігає час. Адже відомо, що довгі перерви у роботі можуть привести до того, що студенти забувають зміст, втрачають правильне уявлення про питання, яке вивчається, і, як результат, втрачають інтерес до даного предмету. Отже слід привчати студентів до того, щоб матеріали, які рекомендовані програмою, вивчалися і конспектувалися у суворій відповідності з графіком самостійної роботи.

Усі студенти забезпечуються робочими програмами і методичними розробками. На спеціальних консультаціях їм пояснюється, як ними

користуватися. При цьому слід звернути увагу на ту літературу, яка не знайшла відображення у планах занять, але має бути вивченою.

В організації самостійної роботи студентів велике значення має створення кафедрою методичних рекомендацій з усіх навчальних курсів, які передбачено програмою. У них вказані основні питання, надані списки обов'язкової і додаткової літератури.

Серед різних форм самостійної роботи можна виділити такі:

- активна самостійна робота під час лекції;
- позааудиторна самостійна робота;
- підготовка доповідей, рефератів.

Основний принцип усіх наведених форм – це активна праця студентів, а також охайне ведення записів.

Консультації носять характер поради від спеціаліста. Основний принцип консультацій – не повторювати, а доповнювати, розширяти матеріал, який вивчається. Свої особливості мають консультації з написання рефератів для семінарів. Принципове значення має визначення часу і місця проведення консультації. Бажано проводити їх за графіком в аудиторіях, які закріплені за кафедрою.

Курсові та дипломні роботи

Курсові роботи виконуються згідно з навчальними планами. Тематика курсових робіт повинна відповідати завданням навчальної дисципліни. Як правило, керівництво курсовими роботами здійснюють старші викладачі, доценти і професори. Захист курсової роботи проводиться перед комісією в складі 2-3 викладачів кафедри, у тому числі керівника курсової роботи. Результат захисту курсової роботи оцінюється як “відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”. Оцінка за курсову роботу враховується в загальний підсумок навчання студента.

Курсова робота оформлюється як дипломна робота, але може не тільки друкуватися, а й писатися чорнилами або пастою. Обсяг курсової роботи – до 20 друкованих або до 40 рукописних сторінок.

Дипломні роботи виконуються на завершальному етапі навчання студентів. До виконання дипломних робіт залучаються студенти, які добре зарекомендували себе у навчанні і виявили здібності до науково-дослідної роботи, за умови, що на 1 вересня випускного курсу вони мають загальний середній бал навчання не менше 4 балів (з урахуванням усіх оцінок залікової книжки) та пройшли педагогічну практику з оцінками “відмінно” і “добре”.

Кожна дипломна робота повинна містити у собі практичну частину, орієнтовану на майбутню педагогічну діяльність студента (методика викладання певної дисципліни). Форма практичної частини може бути окремим розділом, параграфом, конспектом уроку (за вибором дипломника).

Дипломна робота обов'язково повинна містити у собі:

- зміст;
- вступ;
- основну частину (2-3 глави, розділи, у т.ч. психолого-педагогічного або методичного напрямку);
- висновки;
- додатки;
- список літератури;
- перелік умовних позначень, символів, термінів.

Зміст. Слово “ЗМІСТ” записують у вигляді заголовка великими літерами. Він включає найменування усіх розділів, підрозділів із вказівкою номерів сторінок, на яких розміщено початок матеріалу.

Вступ. У вступі коротко характеризується сучасний стан проблеми, її значення для науки або педагогічної теорії та практики, розкривається теоретична і практична актуальність теми. Коротко вказуються аспекти проблеми, ким вона розроблялася. Обґрунтовується вибір теми дослідження. Далі вказується мета роботи, об'єкт та предмет дослідження, формулюється гіпотеза і завдання, які відповідають основним розділам роботи. У кінці вступу вказується теоретична і практична новизна та апробація роботи. Орієнтований обсяг вступу 2-4 сторінки.

Основна частина. Може поділятися на розділи, підрозділи, пункти, підпункти. Кожний розділ починають з нової сторінки.

У психолого-педагогічному розділі можуть бути висвітлені такі питання:

- вивчення мети і завдань змісту та вимог до навчання (або до виховання) у навчальних закладах;
- розробка методики, систем або дидактичних засобів навчання чи виховання, питань загальної, вікової, педагогічної, соціальної психології;
- розробка педагогічних умов чи рекомендацій щодо вдосконалення навчально-виховного процесу;
- психолого-педагогічний аналіз методів розвитку творчих здібностей учнів;
- розробка позакласного заходу для конкретної групи учнів з урахуванням їх індивідуальних особливостей.

Висновки. Містять загальні висновки щодо виконання поставлених завдань та доведення гіпотези дослідження. У висновках необхідно наголосити на якісних і кількісних показниках здобутих результатів, викласти рекомендації щодо їх використання, накреслити шляхи вдосконалення навчально-виховного процесу в навчальних та позашкільних закладах. Обсяг висновків 1-3 сторінки.

Додатки. У додатки виносять методичні вказівки, плани-конспекти уроків, матеріали контрольних робіт, спостережень, інструкції до лабораторних робіт та інші допоміжні матеріали. Додатки розміщуються у порядку посилань у роботі. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Посередині рядка малими літерами з першої великої друкується слово “Додаток ___” і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати великими літерами української абетки (окрім Г,Є,І,Ї,Й,О,Ч,Ь). Додаток повинен мати заголовок, надрукований малими літерами з першої великої.

Список літератури. Містить роботи, на які є посилання у дипломному проєкті, перелік праць із даної проблематики. Джерела можна розміщувати в порядку появи посилань у тексті або в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, термінів. Якщо у роботі є специфічна термінологія або вживаються мало розповсюджені скорочення, то їх перелік подається окремим списком в кінці роботи. Перелік розташовується стовпцем, де зліва в алфавітному порядку наводять скорочення, а справа надають їх детальну розшифровку.

Дипломна робота виконується українською мовою, у т.ч. роботи з іноземних мов. Як виняток дозволяється написання дипломної роботи російською мовою, якщо наукової та методичної літератури з цієї проблематики українською мовою обмаль. Дипломна робота має бути надрукована або набрана на комп'ютері 14 розміром шрифту (40 знаків у рядку) з полуторним міжрядковим інтервалом. Поля зліва – 40 мм, зверху і знизу – 20 мм, справа – 10 мм. Обсяг дипломної роботи – 50-60 сторінок машинописного тексту, списку літератури – не менше 30-40 назв. Якщо роботу виконано російською мовою, після висновків до неї додається анотація українською мовою на 3-4 сторінки.

Дипломна робота повинна бути виконана не пізніше квітня місяця і надана науковому керівникові для відгуку. Керівник перевіряє роботу і разом із коротким відгуком передає завідувачу кафедри, який направляє її на рецензію. У квітні робота розглядається на кафедрі. Далі науково-методична комісія факультету дає рекомендацію щодо захисту роботи на засіданні ДЕК. У травні місяці дипломні роботи передаються у ректорат для проведення експертної перевірки та отримання дозволу на захист. До 30 травня роботи повертаються на кафедру і в разі позитивного відзиву допускаються до захисту. У разі негативного відзиву студент складає державні іспити. Захист дипломної роботи звільняє від складання державного іспиту з дисципліни, по якій написано роботу, та ще від одного іспиту за вибором студента (за заявою). Від складання всіх іспитів звільняються студенти, які претендують на отримання диплому з відзнакою, або є призерами всеукраїнських та міжнародних олімпіад, конкурсів, вчать на факультеті, що отримав звання “Факультет року”.

Студент може ознайомитися з відгуками не пізніше, ніж за тиждень до початку державних іспитів. Захист роботи проводиться на відкритих засіданнях

державних екзаменаційних комісій. На захисті студент робить усне реферативне повідомлення про виконану роботу, відповідає на запитання, дає необхідні довідки. Оцінка виставляється з урахуванням актуальності та новизни роботи, її теоретичного і практичного значення, оформлення роботи.

Зразок оформлення титульного аркушу дипломної роботи

Міністерство освіти і науки України

Херсонський державний педагогічний університет

Факультет іноземної філології

“Погоджено”

Декан факультету

_____ професор Л. Руденко

“Затверджено до захисту в ДЕК”

Перший проректор університету

_____ професор О. Мішуков

Завідувач кафедри англійської мови

_____ доцент Н. Лебедева

ПМСО. Англійська мова і література

Динаміка формування і розвитку категорій дієслова в англійській мові

Дипломна робота освітньо-кваліфікаційного рівня “Спеціаліст”

“Погоджено”

Консультант

_____ доцент Л. Покорна

Науковий керівник

_____ доцент Ю. Кіщенко

Рецензент

_____ доцент С. Недбайло

Виконавець роботи студент

денної форми навчання (541 гр.)

_____ Е. Вагідова

Херсон – 2001